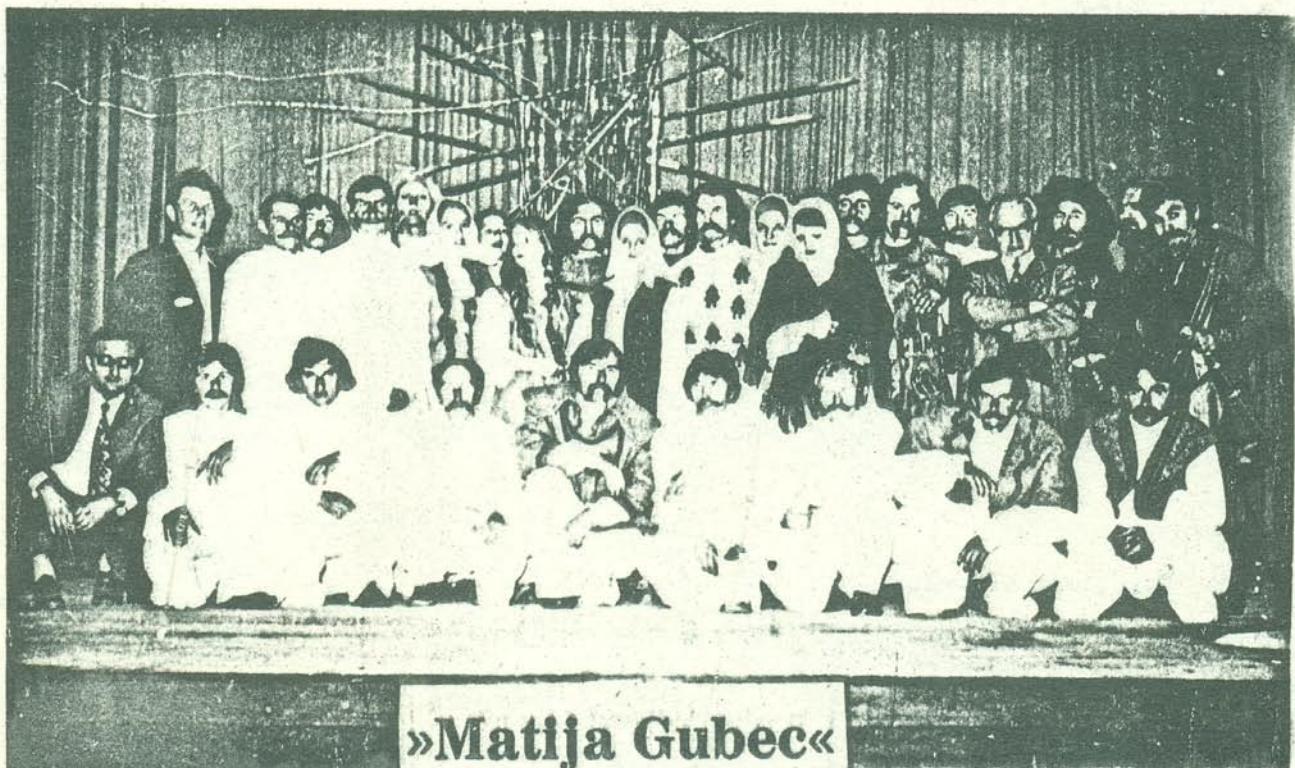

INFORMATIVNI BILTEN MJESNE KONFERENCIJE SSRN BUŠEVEC

GLAS BUŠEVCA

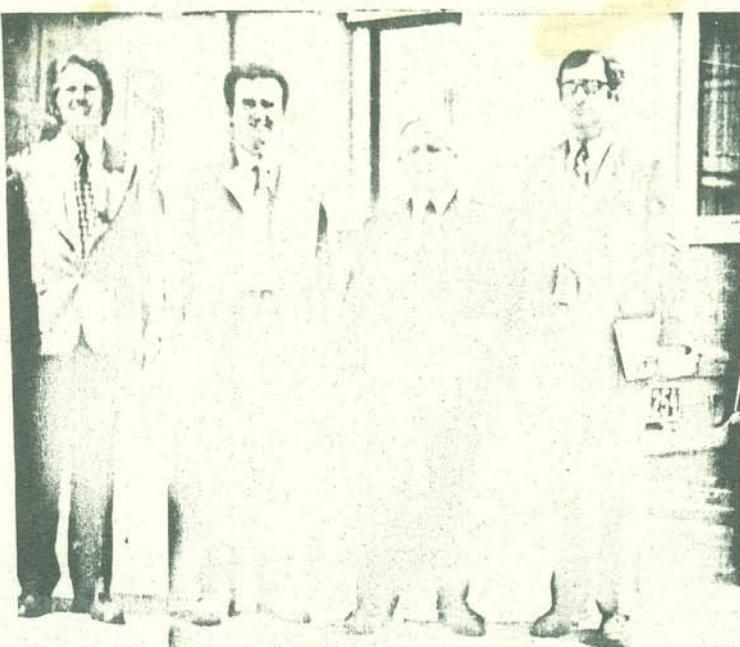
»Matija Gubec«

Velika Gorica 14. svibnja 1973. (Snimio: Zlatko Šestar)

U ČAST 400 - GODIŠNJICE SELJAČKE BUNE 1573.

Br. 11

kolovoza 1973.

Željezno, 2.V 1973.

Na slici su, vođa stud. folk. ansambla "Kolo-Slavuj" gosp. Mirko Berlaković, tajnik OSS-e drug Josip Vinter, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću gosp. dir. u m. Alfons Kornfeind i predsjednik OSS-e Buševac Stjepan Robić dipl. ecc. Naši predstavnici vodili su u Gradišću razgovore o međusobnim gostovanjima naših društava.

Klimpuškim igram

Kako je bilo već oglašeno u Hrvatski Novini i kroz plakate, kazalo se je u božićnom času u Klimpuhu šalni igrokaz "Teta Mone iz Aricone". Zadnja predstava dala se je pak nedjelu, 7. o. m. Kako zadnja, tako su bile i sve druge predstave dobro poiskane. U zapunjenoj dvorani farskoga doma gibali su se igrači na pozornici kot pravi glumci. Sala išla je nad Šalu. Gledaoci su punim zanimanjem pazljivo i smijajući pratili svaku rič i svaki mig igračev. Prem je igra trajala skoro 2 ure, ipak je ta čas minuo svim nazočnim prebrzo. — Po igri nastupile su selske divojčice jednako opravne s dobro uvježbanimi plesmi.

Organizator igre, gosp. farnik dr Geošić, zahvalio se je na koncu igre svim nazočnim na posjetu. Pohvalio je ne samo igrače nego i gledaoca, ki su ne samo s velikom pažnjom

(Nastavak na strani 2.)

(Nastavak od strani 1.)

sprohadjali igru, nego i darovali kao ulazninu lip prinos, ki će se konačno upotribiti da groša za izgradnju klimpuške crikve. —

Na zadnje pak dostane rič predsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva, gosp. dir. u m. Kornfeind Alfons. On veli: „Držim si za dužnost kot predsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva, da se ovde zahvalim gospodinu farniku kot i svim igračem na njegovom kulturnom djelu. Vi ste s vašim krasnim igranjem pokazali gledaocem, da se da i u našem hrvatskom jeziku lipo igrat, lipo zabavljat a i do suz nasmijat. Na Vašoj umjetnosti i na svem trudu, koga ste imali s vježbanjem i igranjem ove vridne komedije Vam od srca hvalim. Dalje Vas prosim, da bi se i na dalje trudili u korist hrvatske kulture u ovom smiru. A dobar posjet Vaših igara kaže, da je naš hrvatski narod no samo u Klimpuhu nego u cijeloj okolici željan ovakove duševne hrane i na hrvatskom jeziku.“

Velik aplaus nazočnih iz okoličnih sel potvrdi rič govorača!

BROJ 2. — 13. I 1973.

HAK je proslavio Novo ljetu u Zagrebu

Petak, 29. 12. 1972. IJ., putovalo je 10 članov HAK-a pod peljačtvom predsjednika Branka Kornfeinda u Zagreb, da posjetu tamo kulturne predstave i institucije (kazališće, muzeje i izložbe) i da dočekaju Novo ljetu u hrvatskoj metropoli. Mora se kazati, da se kulturni cilj boravka nije zadovoljio. Vidili smo samo jednu predstavu u narodnom kazalištu, i to M. Držića komediju „Dindo Maroje“. i pogledali smo si samo Meštrovićevu galeriju. Uzrok tomu je, da na ove svetke mnogi muzeji nisu imali otvoreno, i da organizacija, za ku je bio odgovoran omladinski turistički centar nije bila najbolja.

Zato bolji je bio zabavni dio putovanja. Na Silvestrovu slavili smo zadnje ure staroga i prve ure novoga ljeta u međunarodnom studentskom klubu prijateljstva, gdje smo se uz beat-muziku odlično zabavljali. Posle polnoći pozvani smo bili od farske mladine Savskoga Gaja i mladoga kapelana Josipa Kropeka, ki ima dobre veze s Uzlopom i s našim kulturnim referentom. Tamo smo plesali i se zabavljali do rane zore.

Na Novo ljetu veselo je bilo naše društvo u Buševcu. Na poziv ondje dramske grupe, ka nam je već poznata kroz igrokaz „Gospodsko dijete“, koga nam je pokazala u Filežu i Klimpuhu, i ku još bolje poznaju „Kolovci“ kluba, kad su oni već u Buševcu plesali, smo se odlično zabavljali uz ples i vino. Zato srdaćno gostoprимstvo svim Buševčanom najlipše hvalimo.

U utorak vratili smo se opet u Gradišće prik Maribora, gdje smo vidili katastrofalni „Sturzslalom“.

Kratak resimé: Kazalo nam se je, da je vlašća improvizacija najbolja organizacija, i nadamo se, da ova ekskurzija, ku nikad pozabiti nećemo, nije zadnja.

Lijevo pod naslovom "Klimpuškim igram" — piše o reprizi igrokaza "Teta Mone iz Aricone". Sa ovom vedrom komedijom Gradiščanci će nastupiti u Buševcu. Za uzvrat mi planiram gostovati kod njih sa našim igrokazom "Matija Gubec".

postoji, za vrijeme a privremeno stalni raspolažanje. Prema ljetu 1972. znači to povišenje za 313 postelj u go stiona i hoteli.

Kako čujemo, dostala je u ljeti

G L A S B U Š E V C A

INFORMATIVNI BILTEN MJESNE KONFERENCIJE SSRN BUŠEVEC

GODINA X Buševac 14. VIII 1973. Br. 11

I Z D A V A Č

OGRANAK "SELJAČKE SLOGE"
UPRAVNI ODBOR

UREDNIK

Josip Kovačević

PIŠU

članke:

dipl. ing. Drago
Katulić

Zlatko Kovačević

Josip Kovačević

sportske izvještaje:

Branko Robić

Marijan Rožić

pjesme:
Željko Kovačević

Matija Mihatović
prijepis: Marica Brdek
OSTALI SADRŽAJ

fotokopije članaka iz
slijedećih novina:

- Večernji list
- Vjesnik
- Vjesnik u srijedu
- Studio
- Borba
- Radničke novine
- Velikogorički list
- Hrvatske novine
(Gradišće)
- Banatske novine
(Rumunjska)

knjiga:

V. Holjevac
"Hrvati izvan domovine"

E. Laszowski

"Povijest pl. općine
Turopolja" svezak II

TIRAŽ: 300 primjeraka

ŠTO JOŠ U OVOJ GODINI ?

Izvještaji i zaključci Upravnog odbora OSS-e od 4. 8. og.

Tajnik Josip Vinter podnio je izvještaj o putovanju četiri člana ovog odbora u posjet našim iseljenicima u Rumunjskoj. Ova dugo željena veza konačno je uspostavljena. Naši novi prijatelji poželjeli su doći k nama na gostovanje sa svojim folklornim ansamblom. Duži izvještaj tiskan je na stranicama ovog biltena.

Nakon kraće diskusije donijeti su slijedeći zaključci :

1.) Pozvati k nama u goste naše iseljenike u Rumunjskoj iz sela Cltocotic (klokotić). Na gostovanju kod nas izveli bi starinsku " Kraševansku svadbu ". Takoder pozvati u posjetu par naših iseljenika Turopoljaca iz Checea Croate /Keče Kroate/.

2.) Dramska grupa OSS-e, sa igrokazom "Matija Gubec", da gostuje kod naših iseljenika u Saratovom kraj Pečuha u Mađarskoj, zatim u okolini Rijeke, a po mogućnosti i u drugim mjestima naše zemlje.

3.) Odmah početi sa pripremama za proslavu 50 - obljetnice prve dramske predstave u Buševcu. Glavna priredba održat će se na Dan Republike 29. XI og. U programu sudjelovali bi i stari glumci OSS-e u isjećcima iz onih igrokaza u kojima su nekada nastupili.

FOTOGRAFIJE SNIMILI: Zlatko
Gostar, Ž. Rožić, Josip Periša,
J. Vinter i prof. Višnja Huzjak.

KARVAVE KRONIKE GLAS 1573.

Hrvatski narod slavi ove godine četiristotu obljetnicu Velike seljačke bune - točnije rečeno sam događaj zbio se 28. siječnja 1573., a svršio 9. veljače 1573.

Pod vodstvom Matije Gupca i Ilije Gregorića digli su se hrvatski i slovenski seljaci u borbu protiv tadašnjih vlastelina pod geslom - "ZA STARU PRAVICU!"

Velika seljačka buna ima svoj društveno historijski kontinuitet. Ona nije rezultat puke slučajnosti, nego nastavak društvene socijalnih kretanja koja su se odražavala u tom vremenu.

Nije to bila jedina buna u tom vremenu, ona je bila jedna u nizu buna kćjom su seljaci izražavali svoje nezadovoljstvo prema vladajućoj klasi.

Spomenimo samo neke: "francuska" Jacquerie" (Žakerija) god. 1358., zatim bune Watta Tylora u Engleskoj god. 1358. i na kraju nama najbliža i naјsličnija buna mađarskih seljaka pod vodstvom Jurja Dozse god. 1514.

Sve su te bune u svakoj osnovi bile revolucionarne. Međutim, buna hrvatskih i slovenskih seljaka-kmetova ima za historiju hrvatskog naroda neizbrisiv moralni, politički, socijalni i kulturni značaj koji će ostaviti duboke tragove u duši našeg čovjeka. Ona ostaje memento na jedno davno vrijeme, na jednu slavnu prošlost koja u duši svakog od nas ostavlja neizbrisive tragove ponosa i obuhvaća nas duhom mržnje prema svim takvim pojavama u suvremenom svijetu.

Što je bila njena pogonska snaga i koji su glavni uzroci Velike seljačke bune?

A. Canus kaže: "Pobuna nije sama po sebi plemenita već po snom što traži." I upravo Seljačka buna nosila je u sebi sve moralne kvalitete dostojarne čovjeka - njegovu vjekcvnu težnju za životom gdje neće biti ugnjetavanih i izrabljivanih. Nosila je u sebi dušu naroda i njegovog vremena, bila je ogledalo skolastičnih i dogmatskih ednosa koji su vladali u srednjem vijeku. Život na vlastelinskom imanju za seljaka-kmeta postao je nemoguć. Njegove obaveze prema vlastelinstvu svakim danom bijahu opterećivane novim dađbinama. Seljak je morao davati devetinu feudalnom gospodaru, desetinu crkvi, plaćati sve vrste poreza, što se naročito lijepo vidi ako se leksički istraži jezik "Balade Petrice Kerempuha" od M. Krleže. Inventar aristokratskog menija upisan je proporcionalnom opsegu poreznog sustava: gornica, groščica, mletnina, podimčina, ognješčina, malterina, kerčmarina, tlaka, žirovina, sajamnina, brodarina, dervarina, ciglarina, lugarina, ribarina, tersovina, lukno, vinski desetek, naturalna štibra.. Iz svega toga jasno se vidi da je seljak u Hrvatskoj i Sloveniji u 16. stoljeću živio životom: "sramotnijim nego što je bio život rimskog roba." (Krleža)

Ako je taj život seljaka i kmeta bio uzrok Velika buna, to je njemu neposredni povod bio dugogodišnji preces oko imanja Sujsedgrada kao i postupak velikaša, meštra kraljevih konjušara i savjetnika Njegova veličanstva Franje Tahya.

Sa kmetovima Tahy je postupao gore nego sa stokom, a dirao je i u čast seoskih žena i djevojaka. Kad više seljaci nisu mogli trpjeti taj neljudski odnos, skupili su se tijekom 1572. u svoj "savez" (njem. Bunu) odatle "punt" "puntarij" "sa sjedištem u Stubici.

Na čelu saveza stajahu Matija Gubec, Ivan Pšenec i Ivan Mogaić, kao neka vlada, a za glavnog vojskovodju bio je izabran Ilija Gregorić.

Trčala naglasiti da seljačka buna u svojoj jezgri nije bila stihijski ustank.

Vodstvo seljačke bune unaprijed je izradilo ciljeve koje je trebalo ostvariti oružanom akcijom. Velika seljačka buna imala je svoj politički program koji je predviđao rušenje feudalnog poretku i stvaranje samostalne seljačke države sa središtem u Zagrebu. Ustaničko je vodstvo predviđjelo i najvažnije poslove koje bi trebalo da obavlja nova seljačka vlast. U novoj seljačkoj državi trebalo je da se sjedine hrvatski i slovenski seljaci, a na njenu čelu da bude po svemu sudeći izabrani seljački kralj (Adaničelo).

Ustanički politički program nije se isticao u prvi plan seljačke borbe, iako se inače ta borba prema njemu podešavala.

Ustaničkom vodstvu bilo je jasno da se mobilizacija za bunu može izvršiti samo pod parolama koje sadržavaju najveće srednje interese seljaka.

Medju neposrednim ciljevima pobunjenih seljaka došli su do izražaja najaktualniji problemi života sela.

Ustanici su gotovo svugdje zahtijevali ukidaje vlastelin-skih davánja u novcu i ispravljanje javnih novčanih tereta, porze, carina i mitničarine.

Još jedna činjenica govori u prilog tome da da buna nije bila stihijksa nego organizirana, a to je sam plan o djelovanju ustanka i razmještaju ustaničkih vojski.

Pred san početak bune osnovni pobunjenički odredi okupili su se u tri ustaničke vojske:

Vojska pod zapovjedništvom Ilije Gregorića, imala je sljedeće borbene zadatke :

- a) zauzeti Casargrad i naoružati ustanike (napose
- b) dignuti na ustank seljake u Štajerskoj i Kranjskoj, te zajedno sa njima preći Kupu i skrenuti na Jastrebarsko, a onda će čitava ujedinjona seljačka vojska navaliti na Zagreb i ondje pregovarati sa gospodom.

Sjeverno ustanička vojska imala je također svoj vojni plan.

Glavni zadati te ustaničke vojske bili su ovi :

- a) provaliti preko središnjeg Zagorja u Štajersko, u smjeru Ptuj - Maribor;

- 6 -

b) pobuniti kmetove u Zagorju, pograničkom dijelu Štajerske i Medjimurju;

c) blokirati drugi važni put što povezuje Hrvatsku s austrijskim zemljama (Zagreb - Krapina - Ptuj - Maribor, ili Zagreb - Varaždin - Ptuj - Maribor).

d) poslije obavljenih zadataka koncentrirati ustaničku vojsku prema Zagrebu.

Vojni plan treće ustaničke vojske koji je južno od Save predvodio Ivan Pašačec potpuno je nepoznat.

Kao što se vidi, svaka vojska imala je odredjene zadatke, tj. trebalo je osvojiti određeno područje, podići na njemu kmetove i blokirati prolaze.

Poslije obavljenja tih zadataka te su se vojske trebale okupiti radi zajedničkog napada na Zagreb - glavni vojnički cilj ustanika.

Na žalost cijela se buna nije odvijala po tim planovima. Već u samom početku iskršle su nepredviđene okolnosti koje su unijele promjene u sve nacrte borbene aktivnosti. Kako seljaci nisu bili vični ratovanju, a bili su slabo naoružani, stao ih je stizati poraz za porazom.

Sam Matija Gubec sa svojih 10.000 ljudi bio je pobijedjen u odlučujućoj bitci kod Stubice 9. veljače 1573. od banjske vojske pod vodstvom Gašpara Alapića.

Matija Gubec i Ivah Pašačec pali su živi u ruke pobjednicima.

O smrti Matije Gubca uvriježila se legenda pod utjecajem rasprave "Medvedgrad" Ivana Kukuljevića i romana "Seljačka buna". Prena toj legendi trebao je Matija Gubec poginuti okrunjen užarenom krunom na usijanom prijestolju. Osimatoga to je bila i ideja biskupa i bana Jurja Draškovića, koji je 11. veljače 1573. obavijestio kralja Maksimilijana II. o Alapićevoj pobjedi nad ustanicima kod Stubičkih toplica i predložio da se Gubca okruni usijanom željeznom krunom. Latinski tekst biskupovog pisma objavio je F. Rački (starine VII. 211-212.)

Medjutim, prema najnovijim istraživanjima prof. Šišića tu se ne radi o užarenom prijestolju, nego se Gubca podvrglo teškim mukama. Ispleli su krunu u oblinu nekakve košare, ugrijali su je na vatri i time ga okrunili, tako satrapski izvrgnut je mučama, vučen po ulicama Zagreba i konačno mu je odrubljena glava, i raščetvoren je na ulazu u današnji Tuškanac (gdje je danas kino "Sloboda").

Bilo je to 15. veljače 1573.

Nema ni govora da se to dogodilo na Markovom trgu u Gornjem gradu, a udubine koje još i danas postoje pred crkvom sv. Marka služile su za štapove baldahina prigodom Tijelovske procesije, a ne za užaroni prijesto.

Ista sudbina zadesila je i Ivana Pašačca, dok je Ivan Mogaić pao na bojnom polju, a Ilija Gregorić smaknut je nakon sudjenja u Beču.

- 7 -

Sudbina Velike seljačke bune poznata je danas svakom osmoškolcu, a rekao bih i svakom našem čovjeku.

Ugušena u krvi i mučenjima ostavila je neizbrisivi trag u našoj povijesti.

Demokratka ideja seljakove emancipacije nije umrla sa tom bunom.

Gubec i njegove vodje nestale su zauvijek u mortiriju jednog minulog doba.

Medjutin, navještanje koje je Gubec prozborio u drami M. Bogovića, a glasi "Još me čujte, kmeti nevoljnici.

Ne gubite nade, bit će bolje

Kada - tada..... Strpite se donle! -

obistinilo se 1941. god. u Narodnooslobodilačkoj borbi hrvatskog i slovenskog naroda kao i svih jugoslavenskih naroda.

Gubčeve ime nosile su jedinice naših revolucionara u Velikoj oktobarskoj revoluciji i u gradjanskom ratu u Španjolskoj.

Prvi zagrebački partizanski odred 1941. nosi ime Matije Gubca. Mnogi naši umjetnici, pjesnici nadahnjivali su se idejom Seljačke bune, jer su u njoj vidjeli emanaciju socijalne pravde i društvene slobode.

Istaknimo samo neke.

Šenoin roman "Seljačka buna", Bogovićevu dramu "Matija Gubec", kralj seljački, ostvarenja pjesnika Mihovila Pavleka Miškine, slikara Otona Ivezovića, kipara Branka Ružića, Ivana Košovića, Marije Ujević, opera Ive Lohtka Kalinskog, "Matija Gubec", povjesničare od Račkog, Hartimera, Djurmana, Šišića, Klaića, Čulinovića, Adamičeka.

Mnoga velika imena hrvatske kulture posvetila su značajni dio svog opusa temi Velike seljačke bune. Tu su u prvom redu:

Hegedušićev likovni opus Seljačke bune, kao ilustrativni dekor veličanstvenih "Balada Petrice Krempuha", M. Krleže.

Tu je V. Radauš sa svojim "Petricom Krempuhom" koji se ubraja u najznačajnije radove hrvatske plastike, zatim ciklus Ružićevih skulptura "Obješeni" (na temu Seljačke bune), i na kraju spomenimo djela našeg najvećeg suvremenog književnika M. Krležu sa svojim nenadmašivim "Baladama Petrice Kerempuha".

Taj bord moderne hrvatske književnosti posvetio je ciklus pjesama Velikoj seljačkoj buni pod nazivom "Balade Petrice Kerempuha."

Imaginacijom stila koji je svojstven Krleži i poznavanju jezika tog vremena, uspio je Krleža realizirati hrvatsku povijest, dati joj ono obilježje i značaj koji ona istinski zaslužuje.

Galge, smrt, i megla tematske su riječi ovih balaga.

Svojom poetskom erokacijom Krleža u nama razbudjuje svijest o smislu postojanja i življenja uopće. Jer kao što i sam kaže u svojem djelu : *Banket u Blitvi* " I uopće nema u čitavoj Evropi ni jednog kvadratnog centimetra, na kome nisu nekog oslijepili ili mu polomili zglobove, ili ga dotukli kao psa, nema na čitavome globusu nijednog pedlja, koji nije natopljen ljudskom krvlju, koji nije groblje i mučilište i stratište, a čovječanstvo duše pijano u svoje saksofone, čovječanstvo se iz dana u dan sve više gorilizira i ta slava Evrope, umjesto da je evropejizirala Blitvu, obratno od toga, poblitvunjuje se sama sve više....."

I zaista, ta cijena našeg opstojanja, taj Molah naših prošlih i budućih dana prevelik je, a da se Krleža sa pravom ne upita :

(.....)

Zakaj curi ta gluha, masna, slepa,
strahotna mlačna kerv?

Knično, gliboko, čemerno, kam zakaj kaplet krv?

Možda ćemo razbiti tu dilemu - da je jedina vrijednost vječna buna, da je sve podloženo promjeni, da je najveća afirmacija čovjeka da je slobodan i svoj.

S tom porukom Gubec i mnogi drugi silazili su s pozornice ovog svijeta.

Vjerovali su u prolaznost vremena, ali povijest ih nije ničemu naučila.

Jer kao što reče Krleža u nedavnom intervjuu za Vjesnik : " Historija svih historija naučila bi nas da smo tek na početku".

Vrijeme teče oko nas i kroz nas, teče s nama usporedno a ipak mi otječemo u njemu"..... (Na rubu : M. Krleža)

Još jednom : mijena u okviru postojanosti?

Drago Katulić

NA DAN REPUBLIKE 29. XI 1973.
ODRŽAT ĆE SE U BUŠEVČU P R O S L A V A

50 + G O D I Š N J I C E

I DRAMSKЕ PREDSTAVE U BUŠEVČU

BUŠEVČANI, STARI GLUMCI I ČLANOVI OSS-e,
SVOJIM PRISUSTVOM UZ VELIČAJMO OVAJ
ZNAČAJAN JUBILEJ

NEŠTO NOVO, NEŠTO STARO u OSS-e

Premijera : Mirko Bogović : "Matija Gubec, kralj seljački"

Kazalište kao i nogomet, ima prvu i drugu ligu: Profesionalce i amatere.

Onaj tko ima više novaca bira i razred u koji će ući, a onaj koji nema, ulazi gdje može. Amateri imaju prošlost, oni su začetnici scenskog zbivanja; profesionalci imaju novac, i oni su njihova budućnost.

Logika jednostavna do banalnosti, iako to znamo od davnine, novac i ljubav ne idu zajedno.

Naše vrijeme što više ne pati od brakova iz ljubavi, stvorilo je svoje zakone i svoje vrijednosti, svoje istine i svoje kazalište.

Njegov vrhovni redatelj je novac, njegova sudbina u rukama je njegovog vrhovnog redatelja.

I otkud one kontraverzne ocjene koje su se čule na Festivalu dranskih amatera Hrvatske u Valpovu, kako je našen amaterizmu potrebna "svježa scenska krv" u smislū avangardnog stvaralaštva, kad je logika tu.

Ove godine naš ansambl slavi 50-godišnjicu prve izvedbe u Buševcu.

Pedeset godina je prošlo otkako su naši "stari" ponijeli luč vatre što se zapalili još u staroj Heladi. Pedeset godina nije mala stvar, kad se znade koliko je entuzijazma, samoodričanja dato da bi se održala ta luč vatre što vječito tinja.

Za svoj jubilej, a u čast četiristote obljetnice Velike seljačke bune, naši glumci amateri izveli su tragediju M. Bogovića "Matija Gubec, kralj seljački".

Po koncepciji Ive Mikulića, a u režiji Bože Kajganića premijera je izvedena 29. IV 1973.

Što reći o toj predstavi o koju su se "lomila kopljia" na Festivalu u Valpovu.

Neki su prigovarali koncepciji Mikulića, zbog toga što je inkorporirao tekst Krležinih "Balada Petrice Kerempuha", opravdavajući to dramatskom riječju Krležinih "Balada" a preostalog teksta Bogovića.

Snatran da je bilo u redu da se jedan slabiji tekst pojača, nedjutin kako to izvesti, odnosno kako ucijepiti taj tekst u sklerotičnu tragediju Bogovića.

Redatelj nije ništa poduzeo da tu plošnost razbijje i cijeli tekst scenski aktualizira.

On je ostao na sceni jedino kao zvučna kulisa, koja svojim glasovnim varijacijama i transformacijama nastoji pojačati cijeli dramatski dojan.

Da je to bila drama s više krvi, strasti, snage i eksplozije, vjerujem da bi to redatelju lakše i uspjelo.

Što se tiče scenografije, smatran da je ona u cijelosti uspjela.

Ovdje se noglo primijetiti nešto novo što naša scenografija do sada nije posjedovala.

Moglo se odmah uvidjeti da su tu bile umiješane ruke znalca, koji je prišao tom poslu "dramatski", a ne likovno i dizajnerski.

Jer kao što kaže naš poznati scenograf Drago Turina:

"Scenografija je dramatsko po tome što igra"n što ima svoj specifičan scenski jezik, što se ne svodi na dekorativnost ili rekonstrukciju. Igra scenografije u kazališnoj predstavi produžetak je igre glumca, nastavak autorovih misli koje potvrđava ili lukavo denantira, sudionik razvoja dramske linije.

Prema tome scenografija nije kulisa, ilustracija, već promjenjivo tijelo koje mora posjedovati mogućnost interpretacije i transformacije dramskog prostora, vremena i atmosfere."

Svim tim epitetima bilo je podatljivo upravo ovo ostvarenje Ljubice Wagner, scenografa HNK, ili kazališta Komedije.

I na kraju što reći o akterima drame.

Čini mi se da se opet pojavila stara bolest našeg ansambla, a to je nedostatak poznavanja teksta. I oni koji su dobro poznavali tekst nisu tu mogli ništa pomoći da se ne izgubi ritam predstave.

Drama nema intervencije smijeha koji seže iz gledališta. Ako ga i iznani toliki je da bitno ne utječe na promjenu tempa.

Otegnuće u drami znači njezinu smrt i upravo iz tih razloga morali bismo voditi više računa o učenju teksta.

Što se tiče kreacije pojedinih likova, može se slobodno reći da je bilo pojedinaca koji su minuciorno prišli razradi svog lika i u tome uspjeli zahvaljujući tekstu, i svojoj imaginativnoj sposobnosti da vladaju prostorom, i svojim glasovnim kvalitetama.

Sve u svemu uspjeli smo dati nešto novo, ali još se uviјek nisnu zaboravili otarasiti nečeg starog

Drago Katulić

DRAMSKA GRUPA OGRANKA „SELJAČKE SLOGE“ - BUSEVEC

Prikazuje u Busevcu dne 29. IV 1973.

MIRKO BOGOVIĆ

MATIJA GUBEC kralj seljački

Tragedija u dva čina (devet slika) korišteni materijali iz
„BALADA PETRICE KEREMPUHA“

Miroslav Krieža

Po konceptu: IVE MÍKULICA
Postavio: BOŽO KAJGANIC

scenograf: IVICA ANTOLCIĆ
kostimograf: LJUBICA WAGNER
maska: FELICIO CETIĆ

LICA

FRANJO TAH,
MATIJA KEGLEVIC,
GAŠPAR ALAPIĆ,
ĐURO ZRINSKI,
VLADISLAV PLOVDI
MATIJA GUBEC,
ILIJA GREGORIĆ
ANDRIJA PASANEC
NIKOLA POZEBEC
VINKO LEPOJIĆ
GREGOR GOZETIĆ
JELENA
STANA
DORA
MARA
VID ŠKANJEC
TAMNIČAR
PISAR KEGLEVICEV
GRADANI: I
II
III
SELJACI:

»Matija Gubec«

— IVAN VINTER
— JURAJ ČRNKO
— IVAN ROZIĆ
— ĐOSIP VINTER
— BOŽO KAJGANIC
— JURAJ ROBIĆ
— BRANKO DETELIĆ
— JURAJ BOBESIĆ
— ĐEJAN HORVAĆIĆ
— STJEPAN ROBIĆ
— ATKOV KOVACEVIĆ
— VERA ROZIĆ
— ADRANKA VINTER
— BISERKA DETELIĆ
— PAVORKA VNUČEC
— STJEPAN ROZIĆ
— ĐOSIP KOVACEVIĆ
— IVAN ROBIĆ
— IVAN TOMAŠIĆ
— BRANKO BOBESIĆ
— IVAN DETELIĆ
— DARKO ZALOZNICK
— MARIJAN ROBIĆ
— ĐARKO ROBIĆ
— DRAGICA VINTER
— MARIJA BOBESIĆ
— IVICA ROZIĆ
— FRANJO DETELIĆ

CIN BIVA NA STUBICI I

Inspicijent:
ĐOSIP KOVACEVIĆ

Šivanje kostima: SLAVICA ROBIĆ
izrada kulisa: TOMO KOVACEVIĆ

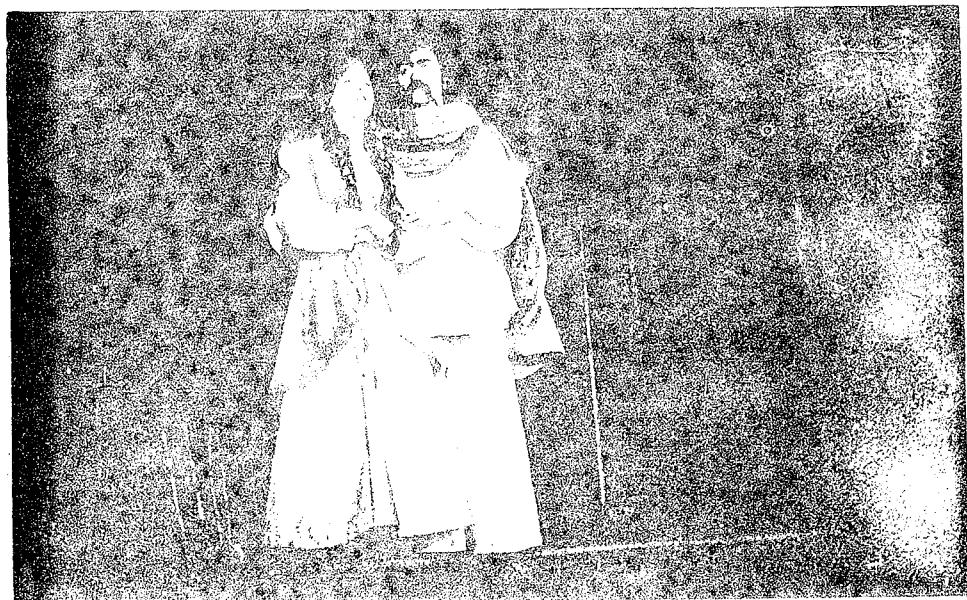
Šaptač:
BRANKA KATULIĆ

SATI

tehnika: ŽELJKO KOVACEVIĆ
rasvjeta: FRANJO ROBIĆ

SVRŠETAK OKO 22 SATI

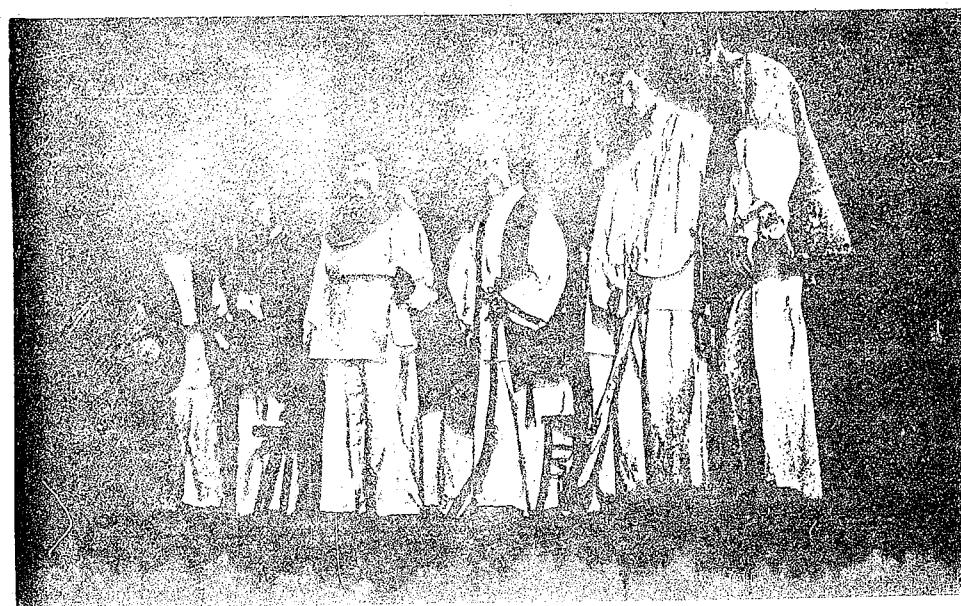
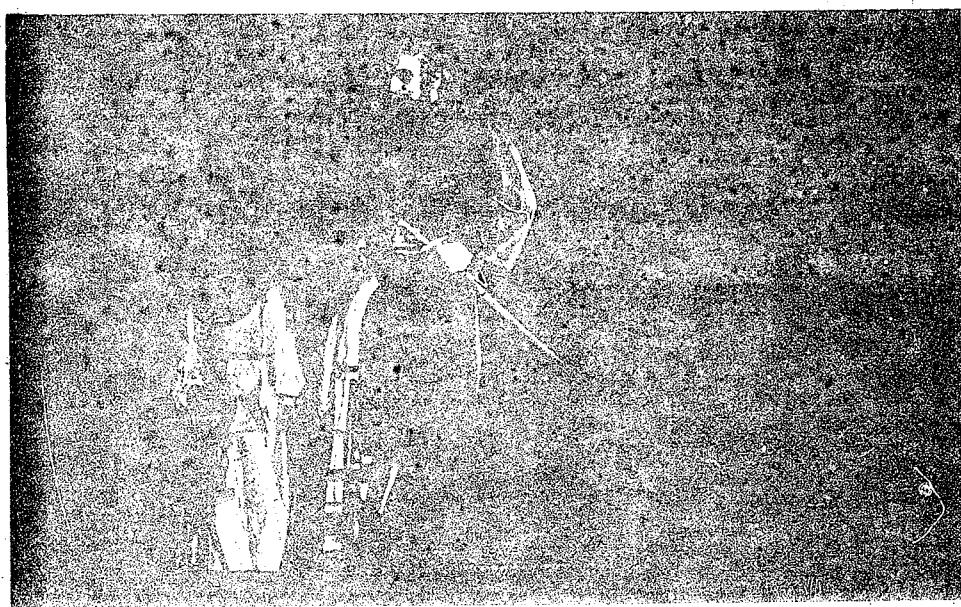
10.00 ...

TAKI I GUBEC

GUBEC I STANA

Buševac, 29. travnja 1973. (Snimio: Z. Rožić)

GUBEC DIŽE BUNU

SELJACI UOČI BITKE KOD STUBICE. ŠKANJEC I PISAR DAJU
KEGLEVIČEVU PORUKU GUPCU.

KMETOVI GLEDaju SMAKNUĆE GUPCA U ZAGREBU

Velika Gorica, 14. svibnja 1973. (Snimio: Z. Šostar)

GUBEC U TAMNICI. S NJIM SE OPRAŠTAJU
STANA I LEPOIĆ.

Velika Gorica, 14. svibnja 1973.

(Snimio: Zlatko Šostar)

NAKON OTVORENJA 13. FESTIVALA DRAMSKIH AMATERA HRVATSKE ŠTO SE ODRŽAVA U VALPOVU

Uspješan nastup Buševčana

VALPOVO — U prepunoj kinodvorani »Partizan« u Valpovu, u subotu je nastupom ogranka »Seljačke slike« iz sela Buševac, nedaleko od Siska, počeo 13. festival dramskih amatera Hrvatske u sklopu četvrtog susreta radničkog kulturnog stvaralaštva. U Valpovu je najprije govorio tajnik Republičkog vijeća Saveza sindikata Hrvatske Damir Bačić, a festival je otvorio predsjednik Općinske skupštine Valpova Anton Medved.

Ogranak Seljačke slike iz sela Buševac, osnovan 1920. godine, postigao je niz zapaženih rezultata na mnogim nastupima na republičkim i saveznim festivalima. Za svestran i uspješan rad predsjednik SFRJ Josip Broz Tito odlikovao je 1970. godine ogranku Seljačke slike Ordenom zasluga za narod.

Članovi Seljačke slike iz Buševca predstavili su se Valpovčanima izvedbom tragedije u 2 čina i 9. slika »Matija Gubec — kralj

seljački« Mirka Bogovića u koju su izvedbu bile ukomponirane i Balade Petrice Kerempuha Miroslava Krleže.

Predstava je srdačno primljena u Valpovu. Gosti iz Buševaca, domaćini kojima je bilo trgovinsko i ugostiteljsko poduzeće »Sloga« iz Valpova bili su srdačno primljeni još u subotu, kada im je domaćin pokazao svoje objekte i odveo ih u poznato izletište Slatinički Ribičnjak.

Z. B.

Večernji list PONEDJELJAK, 28. V

1973.

XIII FESTIVAL DRAMSKIH AMATERA HRVATSKE

Dobar prosjek

• Dosad nastupilo šest amaterskih društava s predstavama različitog repertoarskog profila i dometa

BELIŠCE, 21. svibnja — Trinaesti festival dramskih amatera Hrvatske koji se ove godine održava u tri pitoma mesta sjeveroistočne Slavonije, Belišću, Valpovu i Đurđenovcu već je dobro zamačao u središnjicu. Dosad je nastupilo 6 amaterskih društava s predstavama različitog repertoarskog profila i raznog dometa.

Festival je otvoren na Dan mladosti u Đurđenovcu predstavom Subotičeve »Prozivke« u izvedbi domaćina Amaterskog kazališta »Ferdo Krašteč« i u režiji Iice Tomijenovića. Dan kasnije u Valpovu je nastupila Dramska družina ogranka Seljačke slike iz Buševca nedaleko od Zagreba. Izveli su po konceptiji Iive Mikulića i u režiji Bože Kajganica, Bogovićevu tragediju »Matija Gubec — kralj seljački« garniranu ulomcima Krležinih »Balada Petrice Kerempuha«.

Prijatan je bio susret sa jednom grupom ko-

Večernji list UTORAK, 5. VI

973.

13. FESTIVAL DRAMSKIH AMATERA HRVATSKE

POČETAK PRIPAO MLADIMA

BELIŠĆE — Na 13. festivalu dramskih amatera Hrvatske na scenama u Belišću i Valpovu — mlađi imaju riječ. To je osnovna karakteristika ovog festivala, koji se prvi put održava na ovom području. Izvanredno srdačan prijem domaćina vidljiv je na svakom koraku, jer su gosti iz Buševca, mjeseta nedaleko od Siska, te Omladinski ansambl iz Makarske, okruženi s puno pažnje i srdačnosti i gledaoci, koji pune dvorane iznad svakog očekivanja, oduševljavaju se, bilo da se radi o odličnim tekstovima (kao u komediji »Dobro jutro, lopovi« Fadila Hadžića u izvedbi Beliščana) bilo o izvanrednoj glumi kao u spektakularnoj izvedbi Krležine »Golgote« videne u Belišću. Kazališni amateri borave inače ovdje 3 dana i za to vrijeme posjećuju radne kolektive, upoznavaju se s proizvodnim procesima, i razmjenjuju darove.

Poslijе izvedbe drame »Matija Gubec — Kralj seljački« u kojoj je nastupilo više od 30 izvođača »Seljačke slike« iz Buševca.

Studio će uskoro opširnije pisati o ovom zanimljivom radio-festivalu... Dramska grupa ogranaka »Seljačke slike« iz turopoljskog sela Buševca pokraj Velike Gorice, nedaleko od Zagreba, prikazala je prije nekoliko dana djelo Mirka BOGOVICA »Matija Gubec, kralj seljački«. Režiser BOZO KAJGA-NIĆ i glumci u drami, članovi dramske grupe, seljaci su iz sela Buševca... Sve popularniji zagrebački vokalni ansambl »GRIC« uskoro će izaziti pred javnost pje-

sn
sti
ja
sk
in
bi
ci
bi
si
zi

Premijera
→ Buševac

Amaterizam ipak ne umire

Trinaesti festival dramskih amatera Hrvatske pokazuje da i u dramskom amaterizmu svijet ostaje na generacijama koje dolaze

Tradicijsna godišnja smotra dostignuća dramskih amatera Hrvatske upravo se održava u Belišču, Valpovu i Đurđenovcu. To je ujvijek novo svježi i dobrodošli susret kazališnih entuzijasta koji otkidaju od svog slobodnog vremena i posvećuju se riječi i sceni teatra, djelima domaćih i svjetskih stvaralača, a oplesnujući sebe i sredinu u kojoj djeluju.

Zanimljivo je da se svake godine amateri okupljaju u drugim mjestima, tako da je dosad održavanjem festivala pokriven cijeli teritorij Hrvatske. I upravo zahvaljujući toj politici Prosvjetnog sabora, dramski amaterizam je u porastu. Za republičku smotru prijavilo se preko četrdeset ansambla, Izabran je dvanaest najboljih, iz Buševca kraj Zagreba, Makarske, Nešiće, Resnika kraj Zagreba, Sinja, Slavonskog Broda, Zagreba, Ogulina, Križevaca, Zupanje, Kutine i Rijeke, a predstavljaju se i u domaćini, svaki sa po jednim nastupom.

Među učesnicima na smotri dosta je omladine koja ima svoje samostalne ansamble (Makarska, Ogulin, Zagreb — Peta gimnazija) ili nastupa zajedno sa starijima. To je dobar znak da se dramski amateri pomladaju i da i ovde svijet ostaje na generacijama koje dolaze. Bilo je a ima i danas pesimističkih prognoza da će amaterizam odumrijeti, međutim, posljednjih godina je upravo u porastu, posebno u manjim mjestima gdje amatersko kazalište postaje središtem aktivnosti kulture i umjetnosti.

»Sretni dani« iz Makarske

Prvi dio festivala, koji je otvoren 25. maja, okupio je brojne posjetioce u Belišču, Valpovu i Đurđenovcu. Prve predstave pokazale su da se dramski amaterizam kao i ranijih godina kreće od tradicionalnog izraza do modernih traženja. Lijep dojam na gledaoce ostavila je »Prozivka« Velimira Subotića u tumačenju amaterskog kazališta »Ferdo Krašteški« iz Đurđenovca. Ansambel je unio mnogo zanosa i srca u igru sa suvremenom tematikom i problemima koje nameće naše vrijeme. Dramu nacionalne tradicije »Matiju Gupca« Mirka Bogovića izveo je ansambel iz Buševca, seoska gruna koja je izuzetna u Hrvatskoj po svom kazališnom i kulturnom radu. Njihova predstava (u Bogovićev tekstu upleteni su fragmenti iz Krležinih »Balada Petrice Kerčepuna«) ostavila je snažan dojam. To je pravno kazališno ostvarenje, cijelovito glumom, kostimografijom i scenskim rješenjima.

Prvi osvježujući akcent na festivalu uveljeli su Makarani, omladinsko kulturno-umjetničko društvo »Ante Torkar« iz Makarske predstavom »Sretnih dana« Kloda Andrea Pižoa u režiji Ratka Glavine. Na pozornici u Valpovu omi su osvojili publiku, pretežno omladinu, koja je osjetila da se pred njima nalazi izvrsna njihova grupa. U lagani zavavnju komediju iz mlađih dana Makarani su uveljeli razigranost mladosti s blagom notom humora i parodije, pokazujući senzibilan

scenski bri
riešenik u

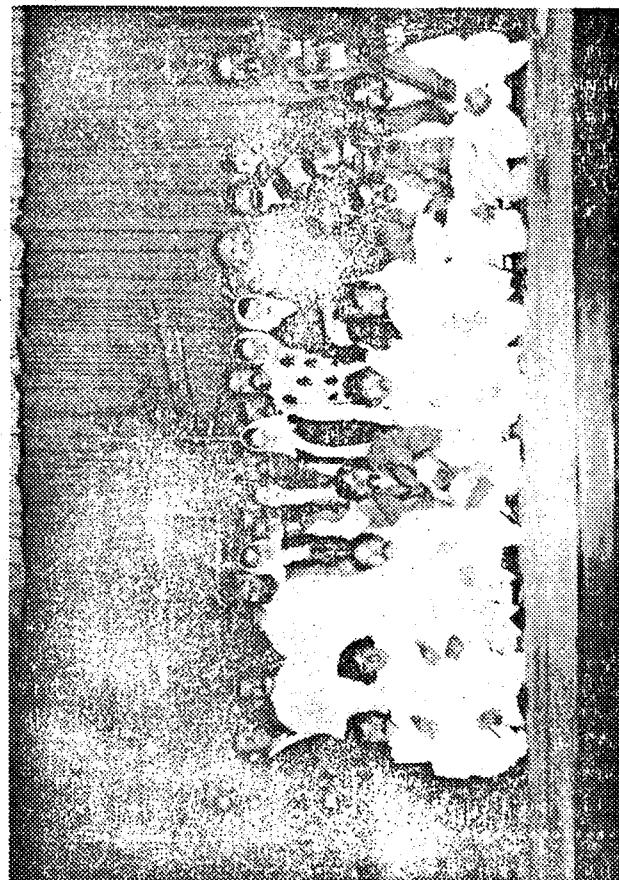
»Velikogorički list« - Broj 199. - 10. 6. 1973.

VELIKA GORICA: »Matija Gubec — kralj seljački«

VELIKA GORICA (I. I.) — Dramska gru-
pa ogranka »Seljačke sluge« iz Buševca pri-
kazat će u nedjelju 29. travnja dio Mirka
Bogovića, »Matija Gubec — kralj seljački«.
Redatelj je Božo Kajgančić, a glumci članovi
dramske grupe iz Buševca.

U ponedjeljak 14. svib-
nja gostovao je u Veli-
koj Gorici Dramski an-
sambl iz Buševca. Tom
priklom izveo je @ kino
dvorani tragediju u dva
čina »Matija Gubec« Mi-
rka Bogovića. Uspjeli pri-
redu Buševčana gledalo-
je nizalost vrlo malo gleda-
dalaca. Ova predstava je
prirođenog Buševčana proslavi
vi 400-godišnjice Selja-
čke bune.

MATIJA GUBEĆ U VELIKOJ GORICI

nića, »Kumovanje« Janka Jurkovića, »Kralj Betajnove« Ivana Čankara, »Gospodsko dete« Kalmana Mesarića i komedija »Kako su kapi-
tani na maškare šli« Uroša Kilibajna i Šuj-
ana Bakranin. Festival se završava 6. juna.

Nasko FRNDIC

IZVODAČI PRESTAVE

VJESNIK

■ Diskusije poslijе svake izvedbe

4. Novost na ovogodišnjim Susretima bili su i obavezeni razgovori poslijе svake izvedbe. Zanimljive diskusije glumaca amatera, publike, novinara, članova Žirije, organizatora i drugih prisutnih, pridonijele su kvaliteti priredaba. To je bio ujedno i dokaz novog načina vrednovanja

kulturnog stvaralaštva radnika amatera, kao i njihova želja iz zatvorenih tvorničkih zidova. Sto je još važnije, s odazivom na te razgovore nije bilo problema: dvorana je jedva mogla primiti sve znatiželjne.

U izvedbi „Prozivke“ naročito se istakao Rikard Kos, radnik u Kombinatu „Đurđenovac“. Bez prigovora prikazao je lik metalkog radnika Fede.

■ »Matija Gubec« nije najbolje »legao« izvođačima iz Buševca

2. Festival u Valpovu počeo je predstavom „Matija Gubec, kralj seljački“ Mirka Bogovića, u izvedbi dramske grupe ogranka „Seljačke slove“ sela Buševac. Dramska grupa ove godine proslavlja 50. obljetnicu prve pripredbe. Za svestran i uspješan rad godine 1970. predsjednik SFRJ Josip Broz Tito odlikovao je Ogranak „Seljačke slove“ u Buševcu Ordenom zasluge za narod. Članovi dramske grupe pretežno su radnici i učenici. Zanimljivo je da se nimalo nisu „profesionalizali“, te im je i redatelj amater-student Šumarstva. Bogate i impresivne kostime izradili su sami. Dosta klasičan i monoton tekst Bogovićeva „Gupca“ obogatili su ulomcima iz Krležinih „Balađa Petrica Kerempuha“; međutim, unatoč svim naporima, njihova je izvedba protekla podosta u grču, nametljivosti pojedinih likova, što je bilo još više u suprotnosti s izvršnom scenografijom, kostimima i maskama.

Dramska grupa okuplja oko 200 članova i, što je najzanimljivije, svi su aktivni. Godišnje izvode po jednu primjerku, i to pretežno iz kajkavskog repertoara. Prethodne izvedbe ove dramske grupe bile su mnogo uspješnije od izvedbe Bogovićeva „Gupca“, teksta koji su odabrali zbog 400 obljetnice seljačke bune, ali i teksta koji im, kako su i sami naglasili, nije najbolje „legao“.

Plovđin i Gubec vode ranjenog Tahija.

Tahi časti svoje prijatelje. S lijeva na desno: Plovđin, Alapić, Tahi i Keglević.

Gubec moli milost Tahija za Gregorića i Pozepca.

AK SELJAČKE SLOGE — BUŠEVAC

POVODOM 40 - GODIŠNICE OSNUTKA I. HRVATSKOG SELJAČKOG PROSVJETNOG
DRUŠTVA OGRANKA „SELJAČKE SLOGE“ U BUŠEVCU

1920. — 1960.

PRIKAZUJE U *Buševcu* dne 1. V. 1960.

TRAGEDIJU U 5 ČINOVА

M. BOGOVIĆ

MATIJA GUBEC

Redatelj: ČRNKO ZVONIMIR

Tahi Franjo, Knez vlasnik
Keglević Matija . . .
Alapić Gašpar } Knez
Zrinskiy Đuro . . .
Plavdin Vladislav, plemić
MATIJA GUBEC, glava sel
Gregorić Ilija . . .
Pasanec Andrija . . .
Pozebec Nikola . . . glavn
Lepoč Vinko . . .
Gožetić Gregur . . .
Marko, slijepi starac, last
Jelena, Kneginja žena Taha
Stana, kći Gupčeva i zaru
Dora, žena Pozebca . . .
Mara, kći Pozebca, zaručn
Škanjec Vid ~ špan Tahov
Tamničar
Pisar Keglevićev . . .

Vnučec Zvonko
Peđernae Ivan
Kovačević Josip II
Winter Ivan
Bobesić Zvonko
Robić Juraj
Kovačević Josip I
Črnko Matija
Kos Franjo II
Kirin Ivan
Robić Ivan
Winter Juraj
Kovačević Marija
Črnko Marija
Šmud Lenka ~ Seka
Vnučec Marija
Kos Ivan ~ Doni
Kos Franjo I
Rožić Ivan

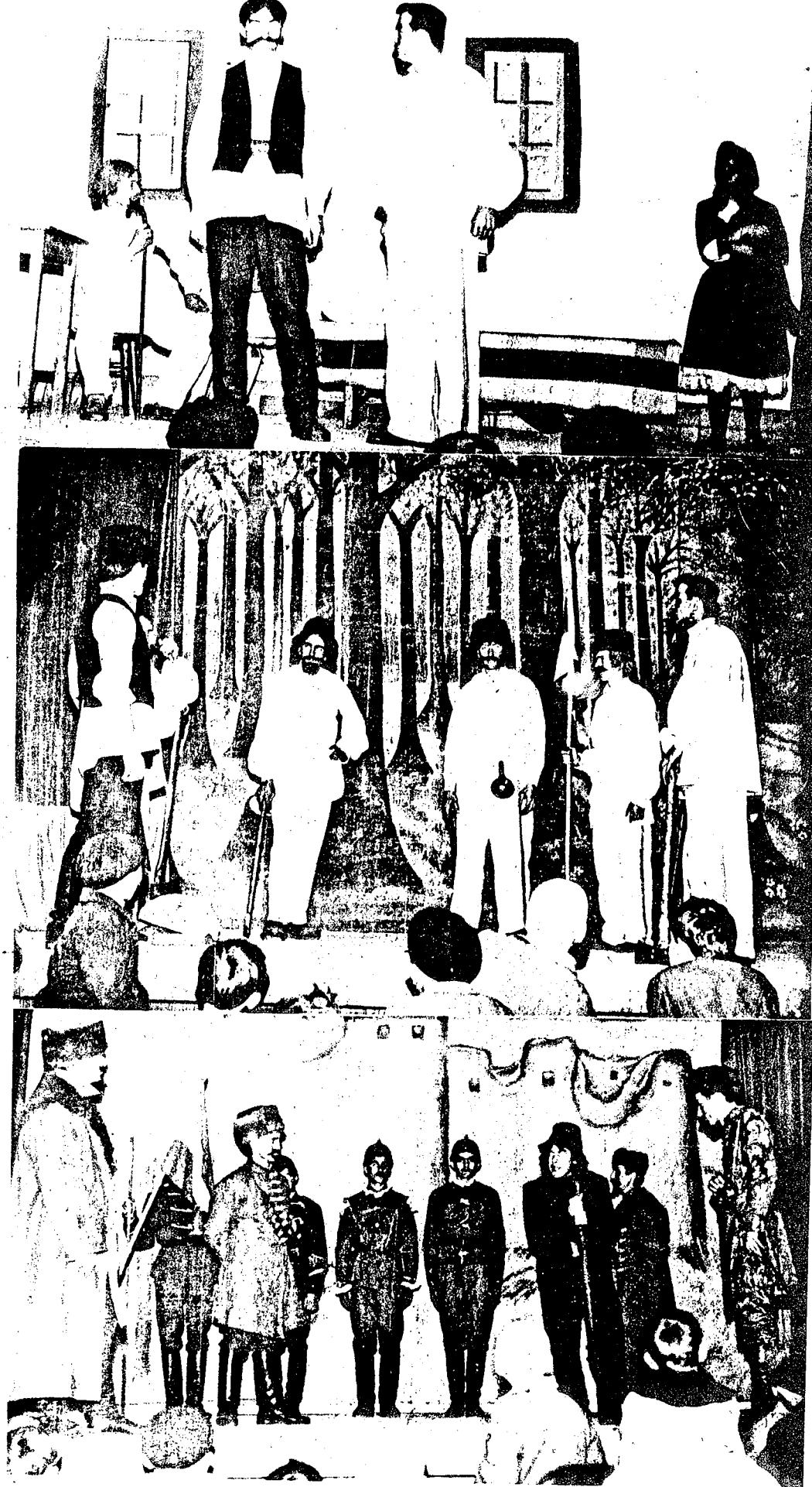
o vodstvo:
Č FRANJO

Plemiči, seljaci, vojnici, s

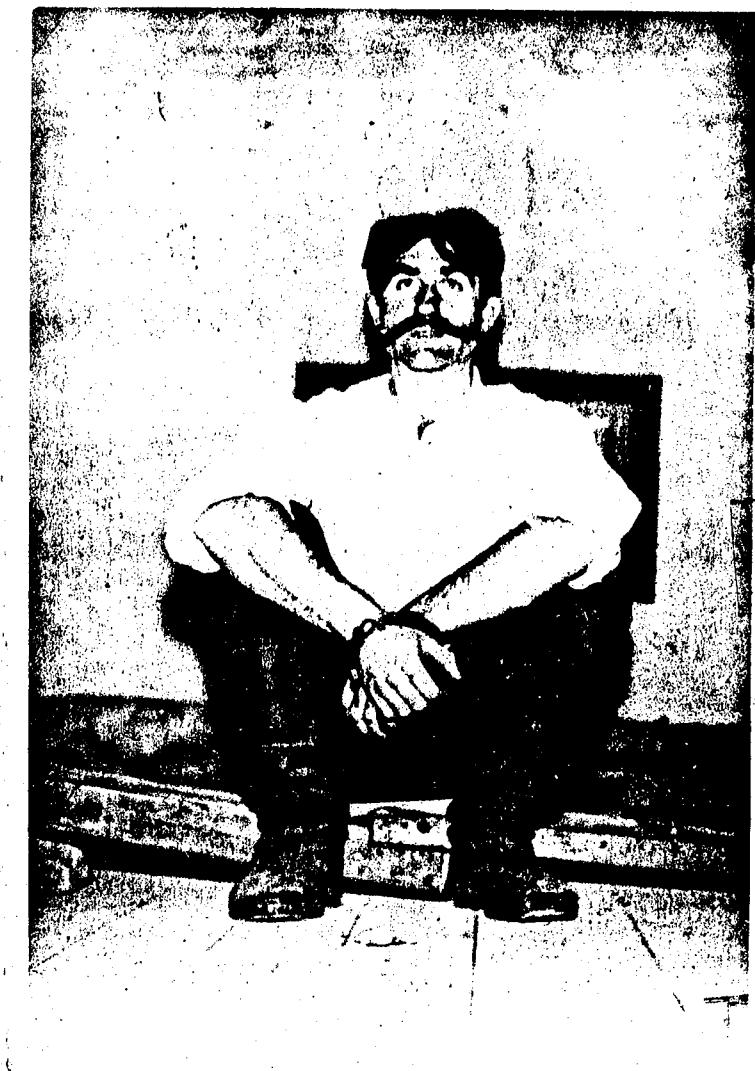
a u XVI. stoljeću

POČETAK PREDSTAVE U h

ULAZNE CIJENE Din

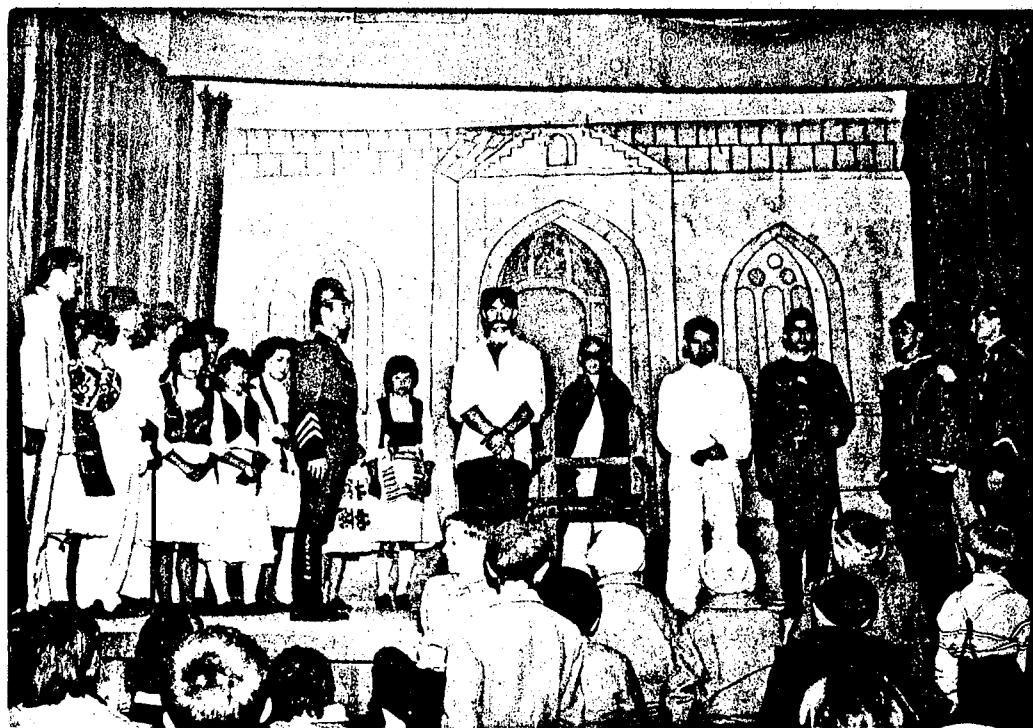

Gospodski tabor prije odlučnog boja.
Gubec vodi pobunjene seljake.
Marko, Gubec, Gregorić i Dora.

Buna je ugušena. Gubec u lancima.

(PLAKAT I FOTOGRAFIJE SU IZ IGROKAZA "MATIJA GUBEC",
KOJI JE OSS-e IZVEO 1. V 1960. GODINE. LIK GUFCA JE
USPJEŠNO TUMAČIO, KAO I OVE GODINE, JURAJ ROBIĆ.
POVIJESNI ARHIV - BUŠEVEC)

Užaren prijesto. Gubec i Pasanec
čekaju okrutnu smrt.

Na slici, nakom premijere, ŠKANJEC (Ivan Kos- Đoni), redatelj ZVONIMIR ČRNKO i GREGORIĆ (Josip Kovačević).

- Zvonimir Črnko , tada mladi (24 - godišnji) amater sa uspjehom je postavio " Matiju Gubca ", nadopunivši Bogovićevu dramu sa novim elementima iz Senoine " Seljačke Bune " -(Smrt na Markovom trgu).

Sa sretno izabranom ekipom glumaca (osim par slabijih likova), ova predstava za ono vrijeme bila je pravi dogđaj . Koliki je interes vladao za ovu dramu dokaz je bila puna dvorana / 550 / gledalaca .

Originalni historijski kostimi plemića / posuđeni iz HNK - u Zagrebu / , velike crtane kulise (šuma i tvrđava), vješt uklapljenja muzika sa havajske gitare , sve je to dalo poseban štimung ovoj predstavi , te će i ona , na svoj način , ostati svima onima koji su je vidjeli , dugo u sjećanju .

MATIJA GUBEC

Jednočinka

Buševec 1946. ili 1947. god.

Matija Mihatović, stari redatelj dramske grupe OSS-e i dirigent pjevačkog zbora, postavio je na buševačku pozornicu jednočinku " Matija Gubec ". Osim Buševca nastupili su i u Vel. Gorici .

Ovu jednočinku izvodilo je svega desetak glumaca . Pokojni Mato Detelić - u ulozi Matije Gubca - dao je, po pričanju redatelja i gledalaca ove predstave , kao stari glumac OSS-e , svoju najbolju ulogu .

Matija Gubec , legendarni borac za ljudska prava , uvijek će biti zanimljiv dramski lik za mlade generacije kazališnih amatera .

MOJE PESME

Moje pesme nisu vrisek siromaha,
terome su drobec jad i beteg stisli.
Če nemam pri hiži vse kaj čovek zmisli,
barem su mi kluča puna friškog zraka.

Ni to niti očaj bogog smetenjaka,
kaj po luftu išče mozek na pol skisli,
pak mu se vrtiju vse čežnje i misli
okoli pele mantla i škorni od laka.

Ne. Ja poput večnog vandrokaša
svega imenjaka Dijaka Grabancijaša
lutam čez taj život monoton i siv.

A če v morju blata i hohštapleraja
najdem zrnce srca srečen sem bez kraja
pak si zapopevam vesel kej sem živ.

Matija Mihatović

ZAKAJ ?

Bogek moj dragi, zakej si tako
Taj lepi svoj svet uredil ?
Zakaj nebi vsako zmirom i lako
Bar vsegdašnji kruh si privredil ?

Zakaj oni jakši - od bolše fele,
S punimi pregršči grabe
Kajgod zaželete, furt se vesele
I pritom gneteju slabe ?

A drugi cviče kak kača na trnu.
Čak ponos svoj moraju skrit.
Za koru črnu živiljenje trnu.
Joj Bogek, kaj mora tak bit ?

Matija Mihatović

NAPOMENA:

U prošlom broju "GODIŠNJAKA" br. 7
zabunom je ispušten početak pjesme "PIJANAC",
koji glasi:

Nad gradom se suton prvi
spusti kao magla laka.
Ulicama gradskim vrvi
čeljad kova svakojaka.

KAKO SAM VIDIO SOVJETSKI SAVEZ
(kad već ne može krležijanski samouvjereno
KAKO JE SOVJETSKI SAVEZ VIDIO MENE)

Naravno, gornji naslov može se prihvati u onoj mjeri u kojoj Lenjingrad i Moskva , dva najveća sovjetska grada, koje sam posjetio na svom maturalnom putovanju, prestatljaju zemlju prve socijalističke revolucije.

Putujete li vlakom u tu veliku zemlju, zadržat ćeće se nešto duže na graničnom prijelazu, ne zbog carinskih formalnosti , koje to jesu i nisu, već zbog vremena potrebnog da se vaši vagoni prilagode desetak centimetara širem kolosjeku sovjetskih željeznica.

Kad nakon otprilike 44 sata vožnje stignete u Moskvu , i to u ovo ljetno doba, dočekat će vas temperatura od prosječno 30 -tak stupnjeva Celsijusa. Bit ćeće više nego sretni ako vam je , kao toga puta meni, sovjetska metropola samo usputna stanica za sjevernji i svježji Lenjingrad.

Na Lenjingradskom kolodvoru dočekat će vas autobus turističke agencije koja organizira vaše putovanje. Odmah će vam upasti u oči činjenica da je velik dio vozača javnih prometala, očito emancipiranog ,nježnjeg spola. Nakon vožnje brzim prometnicama, koje zbog svoje širine više nalikuju autoputevima izmedju dva grada nego gradskim ulicama, zažalit ćeće što Zagreb ,a prometom mnogo gušćem od cvdašnjeg, nema ovakovih prometnih arterija. I dok takove saobraćajnice možete samo respektirati, sigurno nećete biti oduševljeni kakvoćom pretpotpornih autobusa, u kojima vožnja samo izaziva nostalгију za Tomekovim lokalcem.

Prvo što ćeće kao stranac učiniti , svakako je promjena novca, koju možete iztržiti i u svakom većem hotelu. Međutim, bit ćeće mnogo dalekovidnji mijenjate li novac kod uličnih mjenjača (citajte: Švercera) jer ćeće i do četverostruko povolnje (1 USA dolar - 0,72 rublja u mjenjačnici, 3 rublje po švercu).

Ako ste u grad na Nevi došli s većim ambicijama nego što je turističko udjeljenje ili puka registracija vidljivih dogodjaja, bit ćeće zaskočeni već prve noći. Naime, zbog velikog stupnja sjeverne geografske širine sutan i zora se gotovo stapanju ,pa nema potpune tame ljetnih noći. Ako ste, pak, utrošili svoj novac da biste, u prvom redu ,obišli poznate historijske znamenitosti , muzeje, galerije i ine, pažnje vrijedne osobitosti, te ako ste se oboružali fizičkom izdržljivošću i asketskom ustrajnošću, bit će najbolje prepustiti se u potpunosti svojem vodiču, jer je to, u ovoj ljetnoj invaziji turista sa svih strana, i jedini način da vidite sve ovo što je predvidjeno u aranžmanu vaše turističke agencije.

Ako niste naročito potkovani iz povijesti, a jedva čekate povratak kući da biste frapirali prijatelje, susjede ili rođake izvanrečnom upućenošću u historiji Lenjingrada ,možete iz svakog bedekera saznati da je Zimski dvorac, osim što je u njemu nemoguće disati ,jer nema ventilacije, i bivša rezidencija ruskih careva u Petrogradu, da slike kojima ste se u njemu divili pripadaju najvećoj zbirci slikarstva XVIII stolječa - čuvenom Ermitažu ,da su u Petropavlovskoj tvrdjavi čamili neko vrijeme poznati filozof Černiševski i pisac Gorki, da je Isaakijevski sabor jedna od triju najvećih crkava na svijetu, da je krstarica Aurora, pored toga što se na

njoj možete slikati , značajna i kao mjesto s kojeg je dan signal za početak Oktobarske revolucije, da je na Piskarjevskom groblju pokopano preko 600.000 poginulih u domovinskom ratu i da je to samo jedan, doduše veći dio žrtava 900-dnevne opsade ovog grada -heroja, da je....itd, itd.

Da biste se igrali ambasadora dobre volje bit će u vašu čast organiziran neki susret sa sovjetskim gradjanima, u mojoj slučaju s omladincima jedne lenjingradske tvornice. Tu ćete u plesu uz muziku s ploča, kojih ste možda do pred tri dana bili i vlasnikom, te ih odmah po dolasku pretvorili u rublje, dali svoj obol međunarodnoj suradnji, čuteći kako vam raste autoritet u vlastitim očima.

Nakon četiri dana u bjelonočnom Lenjingradu zaželjet ćete se Moskve, naravno, ako ste mojim dvojnikom. Ako ništa drugo, barem ćete iskoristiti priliku da u toku sedmosatnog puta konačno i odspavate koju uru. Moskva će vas (opet uz uvjet iz prethodne scenice) dočekati svježija nego prije četiri dana kad ste je ignorirali hrleći u bjelosvjetli Lenjingrad. Na vlastitoj koži spoznat ćete posljedice nepromišljene prodaje toplije garderobe, ako ne u hladnim noćima, a ono za vrijeme brze noćne vožnje rijekom Moskvom.

Razgledajući grad nećete moći ne vidjeti sve ono što što ovu "luku na pet mora" čini istinskim velegradom. Ne bez ponosa ,pričat će vam svaki Moskovljani o svome "gorodu" koji, vidljivo, nastoji postati uzornim komunističkim gradom. Više nego jeftine vožnje gradskim prometalima, u kojima uopće nema konduktora već se računa na poštenje putnika, da će oni sami ubaciti 3,4 ili 5 kopjejki u "automat", iz kojeg možete dobiti kartu i bez ubačenog novca, telefonske govornice smještene svakih 50-tak metara ,izvanredni dни metro, koji osim funkcionalnosti i svakodnevno prevezeni 5 milijuna putnika, posjeduje i priznatu estetsku vrijednost, samo su neki vidovi tog nastojanja.

Moskva je toliko savjesno, suvremeno i precizno gradjena, da ponekad djeluje beživotno i dosadno. Međutim, prošle godine proslavljen 825. rođendan prvog spominjanja imena ovog grada garantira postojanje protuteže arhitektonskim hirovima modernog doba.

Što bih vam ja kao "provjereni" čićerone mogao preporučiti pogledati u ovom sedmomilijunskom gradu (1970.)? Crveni trg dočekat će vas ovih dana ne baš tako crven , valjda zbog djelomičnog renoviranja. Još dok ste na ovom poznatom trgu iskorist ćete priliku razgledat sabor Vasilija Blaženog, kod kojeg je do punog izražaja došla bogata fantazija graditelja - seljaka. Ako se bar pasivno bavite politikom znate i sami da se Lenjinov mauzolej takodjer nalazi na Crvenom trgu. Balzamirano Lenjinovo tijelo smješteno je u stakleno brončanom sarkofagu. Staljin, koji je osam godina proveo zajedno s Lenjinom u mauzoleju , leži danas kao posljednji od šest grobova što se nalaze upravo iza mauzoleja. U natpisu groba čovjeka, koji je trideset godina vladao Šestinom zemljiniog kopna ,stoji samo J. V Staljin 1879-1953. Nadalje, svakako ćete posjetiti Tretjakovsku galeriju s nadaleko poznatom zbirkom ikona, Bolšoj teatr, Borodinskiju bitku ,kako se zove izvanredna panorama poznatog povijesnog dogodjaja, a nećete propustiti ni "Izložbu dostignuća narodne privrede SSSR, gdje pored uspjeha 15 sovjetskih republika na naučnom i kulturnom polju ima i ponešto kiča, koji se doduše ne spominje u biltenu tog, nazovimo ga, velesajma, ako zato iole kritičnjem posjetiocu bode oči.

Suhi vodič odvest će vas i u Kremlj, odnosno u onaj njegov dio koji nam je ,ako niste faha R. Nixona ili

A. Hammera , jedino i dostupan . Želite li se uvjeriti da sovjetski studenti zaista ne nose duge kose , ne dolazite na univerzitet Lomonosova za vrijeme ispitnih rokova, jer, navedno samo tada, potrebne su vam posebne propusnice. Jedino što vas neće trebat upozoriti čuveni je Ostankino, najveća gradjevina na svijetu. Radi se o 533 m. visokom TV- tornju. Želite li upoznati panoramu cijele Moskve, za 2-3 rublje možete se u roku od 59 sek. popeti brzim liftom do restorana-vidikovca smještenog na visini od 328 - 337 m.

Zadnjeg dana boravka u Moskvi ,odnosno Sovjetskom savezu ne preporučujem vam razgledanje muzeja, pa ni onda ako pada kiša. Potrošite nemilice preostale rublje ,jer ih po nekoj paradoksalnoj logici ne smijete niti unositi, niti iznositi iz SSR-a. Otidjite u prospekt Kalinjina,gdje u specijaliziranim dućanima možete kupiti razne aparate, teh. robu, ploče klasičnih kompozitora, balalajke ,suvenire i gdje ćete, konačno, poslijednjeg dana boravka ovdje, kupiti i marku od 1 kopjejke , potrebnu za frankiranje razglednice za Jugoslaviju. Imate li devize, moći ćete pored zabavljanja u noćnim barovima najluksuznijih hotela, malo prije navedenu robu kupiti u posebnim prodavaonicama izvan grada... ali po dvostruko nižim cijenama.

Time završava naše zajedničko putešestvije po Sovjetskom savezu. Onima koje je ovaj putopis obuzeo bare dvije minute preporuča se

srpanj 1973. g.

Zlatko Kovačević

BUŠEVEC U ŽETVI

Slika srpa i pogrbljenih težačkih ledja nestala su prije par godina iz naših polja. Umuknule su težačke pjesme. Nema više na našoj cesti duge kolone vozova pšenice da čekaju vršidbu kod prašinom obavijenom vršalicom. Vršalice se malo čuju, u noći se bezbrižno odmaraju. Cesta je danas čista - njime jure brojni automobili. Poljem žanju tri konbajna, koliko ih danas ima u Buševcu (1971. -jeden, 1972.- dva, 1973. -tri konbajna). Povećanjem broja konbajna u selu nije se povećalo i površina zemlje zasijana ozimim usjevima. Ove godine je i ostjetno manje zasijano kukuruze. Na poljima ima više trave i djeteline. Ne siju buševčani djeteline radi povećanja stocnog fonda, on je takodjer u stalnom padu, radi niskih cijene otkupa mlijeka i neizaintiranosti mladih za stocarstvo, već je razlog što se po zakonima ekonomike neispлатiti sijati više nego možeš sam obraditi. Težak danas zasluži metar kukuruze na dan. Prema tome jasno je zašto proizvodjač koji mora platiti tudju radnu snagu , traktor, umjetno gnojivo i sl. , mora dobro razmislići što mu je pametnje učiniti. Život se na selu iz temelja promjenio. Selo menja svoj lik, grade se nove zidane kuće, sa svim blagodatima civilizacije.(vodovod, kupaona itd.) Po dvorištima bruje automobili. Mladi se veseli tehnici, za konje više nemare i to je jedan od razloga da ih je danas sve manje. Konje su zamjenili traktori, kao i kosce. Par godina ne pojavljuju se niti sna sliku u Buševcu, na koju smo bili naučeni, da Bosanci sa kosama u rukama na Križanji čekaju gospodara koji bi ih pozvao na košnju. Netreba ih, a niti oni njega. Mnogi su otišli u tvornice naše i udje u inozemstvu. Ljudski rad postaje sve skuplji. Zahuktali kotač XX stoljeća sve nas je zahvatilo i čini nam se da vrijeme tehnike leti sve brže naprijed, nosi veći standard ali i veće obaveze pred nas.

RAZGOVOR SA KATARINOM KRIŽANIĆ, RODJ. KOS

Buševac, 22.VII 1973.

U prirodi je ljudskoj da uvijek očekuje nešto bolje, neko bolje mjesto i vrijeme u kojima će se obistiniti puke tlapnje, u kojima će se ostvariti sitna priželjkivanja, u kojima će se vidjeti ispunjenje krupnih planova...

Rukovodjeni istim nadama otišli su mnogi naši mještani u dalek, tuđi i nepoznati svijet, ostavivši, kako reče Matoš, "tih vrt u kojem su disali miris ruža tihе mladosti", ne bi li u obećanoj zemlji našli surogat svojih tuzemnih ciljeva. Posljednjih godina učestali su njihovi posjeti starij domovini. Iskoristili smo priliku razgovarati sa gosp. Katarinom Križanić, rođenu Kos za vrijeme njenog boravka u našoj sredini. Veoma rado pristala je da za naš list odgovori na nekoliko upita.

KAD STE I IZ KOJIH RAZLOGA OTIŠLI U AMERIKU ?

= Bilo je to 1921. g. Namjeravala sam poboljšati si život i.. udati se. Ovo drugo ostvarilo se ubrzo. Moj izabranik bio je takodje naše gore list, Mraclinac. On mi je mnogo mogao da prevladam mnoge iluzije i da prihvatom Sjedinjene Države onakve kakve jesu, mnogo prozaičnije nego što sam ih, kao sedamnaesto godišnja djevojka, zamišljala. Najprije smo se nastanili u Detroitu, da bismo kasnije otselili na Floridu.

MORAM POHVALITI VAŠ HRVATSKI JEZIK, KOJEG GOVORITE VRLO SOLIDNO. DA LI SU I VAŠA DJECA NAUČILA MATERNJI JEZIK SVOJIH RODITELJA ?

= Moj sin se do odlaska u školu služio hrvatskim jezikom. Ondje je, naravno, učio engleski, tako da je postepeno zaboravljao svoj prvobitni rječnik. Istovremeno, ja sam postojala njegov učenik iz engleskog, kojeg sam tek kasnije apsolvirala.

DALI STE SE PO DOLASKU U AMERIKU NAMJERAVALI NEKOG ODREDJENOG VREMENA VRATITI U DOMOVINU ?

= O, da. Ali, tu radost i zadovoljstvo nisam si tada, na žalost, mogla priuštiti.

KADA STE PRVI PUT DOŠLI U POSJET STAROM KRAJU I DA LI STE UOČILI KAKOVU PRONJENU NJEGOVA IZGLEDA U ODНОСУ NA VRIJEME VASE EMIGRACIJE ?

= Ovo je moj treći susret sa starim krajem. Prvi put nakon odlaska bila sam ovdje 1959. g., zajedno sa svojim suprugom. Slijedeći put borovili smo u Jugoslaviji 1968. Na žalost, ovaj puta sam došla sama, jer mi je muž umro prije tri godine. Svaki put, promjene, naravno pozitivne, bile su očite. Treba reći istinu. Živite mnogo bolje, naročito vi mlađi. Uživate više nego mi nekada.

DOZVOLITE STEREOTIPNO PITANJE: ŠTO VAS VUČE NATRAG ?

= Pa, tu imam mnogobrojnu rodbinu; sestre, braću odnosno njihove obitelji. Osim toga interesira me što se dogadja u Jugoslaviji.

NAMJERAVATE LI SE MOŽDA JEDNOM TRAJNO VRATITI U JUGOSLAVIJU ?

= Ne, takva namjera ne postoji. Sjedinjenim Državama dala sam najbolje godine svog života i smatram shodnim da ondje poživim ostatak života. Naravno, to me neće spriječiti da još koji putem dodjem u Buševac.

O čemu smo još razgovarali ? Znam da se govorilo o nekakvom izletu u Beć, da smo razgledali fotografije ,da se kroz cijeli razgovor povlačila jedna preskočena tema (smrt 20 - god. sina jedinca u II svjet. ratu) i da samo 70-godišnjoj gosp. Križanić -Kos zaželjeli još mnogo vidjenja sa svojim najbližima, mnogo ponovnih vraćanja u Buševec, u toku kojih se, bar na trenutke, deplatonizira njena ljubav prema rodnoj grudi.

Zlatko Kovačević

KAPELICA

Kapelica sv. Ivana Krstitelja je najstariji i najvredniji spomenik kulture u Buševcu. Nalazi se pod zaštitom Konzervatorskog zavoda Hrvatske.

Na slijedećoj strani nalazi se fotokopija članka o historiji naše kapelice presimljen iz "Povijesti pl. općine Turopolje" II svezak od 1911. godine.
Zadnjih godina ona je opet doživjela veća i manja renoviranja. Godine 1962. skinut je plehnati pokrov sa tornja, postavljen 1907. god., a pokriven je sa drvenim dašćicama kako je i prvobitno toranj bio pokriven. Stavljen je i novi strop ("tavanski pod").

Zatim je 1968. godine postavljena nova drvena ograda (plot) sa betonskom podlogom i stupovima od željeznih cijevi. Sve ove radove je organizirao i vodio tadašnji župnik Juraj Makarević, a uz novčanu pomoć mještana Buševca. Nekako u to vrijeme Radio televizija Beograd snimila je našu kapelicu kao vrijedan spomenik kulture.

Prošle 1972. godine stavljen je novi pod od pločica. Ispred sva tri oltara skinuti su povišeni podiumi i stepenice za klečanje. Dok je ispred glavnog žrtvenika postavljen drveni stol - oltar, okrenut prema ulaznim vratima.

Napravljene su i nove klupe - klecalia.

Po nacrtu ing. Željka Filipec radove je izveo Ignac Černošek, a organizaciju poslova je vodio sadašnji župnik Slavko Saguduz pomoć zvonarice Mare Robić. Sve ove radove platili su Buševčani dobrovoljnim doprinosom. Usprkos naše brige ovaj stari spomenik je u ovih zadnjih desetak godina doživio svoju najveću pljačku. Naime, kako nam je već iz pričanja poznato od sedam prvobitnih drvenih svetaca (Neki kažu da ih je bilo 12), koji su nekad stajali na oltarima naše kapelice, šest (Višek) ih je nestalo.

Prvi kipovi nestali su 1961. godine. (?), a jedan je odmah viđen u jednom francuskom muzeju u Parizu.
(Na suprotnoj strani je fotokopija izreska iz novina "Vjesnik u srijedu", gdje piše o tom slučaju).

Druga krađa dogodila se prošle 1972. godine kada su nepoznati lopovi noću otvorili prozor na kapelici i usli unutra. Premda je o tome obaviješten SUP do danas još nisu otkriveni kradljivci ovih skupih umjetničkih djela.

K.

**NA LAĐI ISPRED GLAVNOG OLTARA VIDI SE NATPIS
KADA JE SAGRADENA I OBNOVLJENA KAPELICA**

Nedavno su u blizini Zagreba, u selu Buševcu kod Velike Gorice, francuski producenti snimali neki pustolovni film. Jedan od filmadžija često je svađao u kapelicu i jednoga dana nju ga je nas gradarac ugledao kako izlazi iz kapеле s kipom jednog svete. Naš gradarac javio je to jednom konzervatoru koji je ubrzo došao na lice mješta. Ali je bio nemocan. Dragocjeni kipovi nisu bili popisani, a onaj koji je odnio filmski radnik nestao je među filmskim rezvizitima. Čuvar je rekao da su svi kipovi na svojem mjestu i da ih nije bilo više.

**XI
1961.
SERIJEDU
VJESENIR
28**

"VJEŠNIK U SRIJEDU"
od 20.IX.1961.

digнута (noviter erecta). Mislim, da je pred tom postajala statija kapela, makar starije vizite, koje su i onako dosta kratke, o njoj ne govore. Zaključujem to po starom srebrnom kaležu ili ciboriju, koji se još do danas sačuvao u kapeli, a na njem stoje rijeći: »SVB PARCO (I) ANDREAS (I) SZVETETICH MATHIAS STVIBAN F. F. 1635.« Potvrđuje to i manje zvono, koje je i danas u kapeličnu zvoniku. To zvono ima natpis: »SOLI DEO GLORIA. 1662., dakle je i to zvono starije od kapеле, podignute oko god. 1668.

Arcidjakon Vinkoslavić veli za tu kapelu, da je drvena i dobro pokrivena. U njenu zvoniku visjelo je zvono, teško 50 funti. U kapelici bio je jedan žrtvenik, a oko nije bilo je grobje. Kapelica imala je sve, što je bilo potrebno za služenje mise. Osim toga posjedovala je 6 kvarta žita, 9 kabala vina, imala je u gotovom 5 ren. for., a na dugu 13 ren. for. i 40 denara. Crkveni starješine zvali se Matija Kattulić i Juraj Detelić, a u selu nalazile se osim njih još i ove obitelji: Bobešić, Lacković, Robić i Rožić.

U viziti od g. 1678. spominje se, da je kapela imala i predvorje, a nad njim bio je zvonik. Služilo se u njoj na blagdan Rastarika sv. apostola i na dan sv. Tome, biskupa kantuarskoga (29. XII.).

Iz vizite od god. 1695. saznajemo, da je bila kapela dosta prostrana, a imala je osim velikog žrtvenika i pokrajni žrtvenik sv. Josipa na strani epistole. Bila je popodijena hrastovim daskama. Kaže se, da se sad ovđje služilo na Rastanak apostolski, na Josipovo, na Duhove i na blagdan sv. Ivana Evang. Ističe se, da na Januševu župnik nije dužan doći, ako bi bila povodnja, što se u to vrijeme često događalo, ili ako bi taj blagdan pao na mlađu nedjelju, kad je župnik morao služiti u Vukovini. Kapela dala je župniku, kad takoder novi žrtvenici. Na velikom nije bilo više slike dvanaest apostola, vec je bio u sredini kip sv. Ivana Evang., a do njega sa svake strane po dva svetačka kipa, a gore medju stupovima bio je maleni kip bl. Dj. Marije. U predvorju na evangeoskoj strani bio je žrtvenik sv. Jakova apostola s njegovom slikom, a na strani epistole žrtvenik sv. Josipa. U sredini tog žrtvenika bio je medju kipovima sv. Petra i Pavla kip sv. Josipa s Isusom u naručju, a na vrhu bio je kip bl. Dj. Marije.

Kapela svetih Apostola u Buševcu.
Selo Buševac (Busewcz, Busewicz) spominje se već god. 1459.¹ Kad su tamnošnji žitelji sagradili prvu kapelu, nije nam poznato.⁷ Kapelu, koja se navodi u viziti arcidjakona Ljudevita Vuka slavića od god. 1668., kaže se izrijekom, da je na novo p.

¹ Gl. E. Laszowski: »Povjesni spomenici plem. opć. Turopolja», sv. I, str. 392.

God. 1741. imala je kapela novi strop (tabulatum), koji je bio sav slikan. Predvorje bilo je s kapelom pod jednim krovom, pa se činilo, da je to ladja kapele. Stijene u kapeli i u predvorju bile su objene daskama i slikane. Uz napomenute dane, služilo se ovđe takoder na blagdan sv. Elizabete. Čini se, da su sad bili u kapeli takoder novi žrtvenici. Na velikom nije bilo više slike dvanaest apostola, vec je bio u sredini kip sv. Ivana Evang., a do njega sa svake strane po dva svetačka kipa, a gore medju stupovima bio je maleni kip bl. Dj. Marije. U predvorju na evangeoskoj strani bio je žrtvenik sv. Jakova apostola s njegovom slikom, a na strani epistole žrtvenik sv. Josipa. U sredini tog žrtvenika bio je medju kipovima sv. Petra i Pavla kip sv. Josipa s Isusom u naručju, a na vrhu bio je kip bl. Dj. Marije.

Arcidjakon Juraj Gaal kaže za kapelu god 1758., da je vrlo staru (perveretusta), koja će se morati za 4—5 godina na novo sagraditi. God. 1762. zapovjedio je arcidjakon Pavao Gojmerec strogo kapeličinim starješinama Miji Lackoviću i Stjepanu Črnku, da sve dugove utjeraju i nikomu ništa ne uzajmaju, dokle se god ne popravi kapelica. Na to će paziti i župnik Josip Čeh Babočaj,

Kapelica sv. Ivana Krstitelja u Buševcu.

kojega će u tom pomoći kapelan Mudic. Kako nije bilo uputno, da se kapela samo popravi, to su ju god. 1768. porušili i mjesto stare sagradili novu (capella haec funditus de novo erigi coepit a est).

Arcidjakon Ignat Zupanić izbliže nam je u viziti od god. 1799. ocrtao tu novu kapelu. Sagradjena je bila od hrastovih greda, bila je blizu 7 hвати duga, a $3\frac{1}{2}$ široka. Uz kapelu bila je i mala sakristija, koje prvašnja kapela nije imala. Svetište bilo je

slikano, nu vrlo ružno. Žrtvenici bili su još iz prediašnje kapele. I arcidjakon Ignat Ročić našao je god. 1857. kapelu prično uređenu. Za veliki žrtvenik veli, da je kiparski posao na njem dosta pomno izведен (si sculptorius labor consideretur satis diligenter olim facta est), a za slike na stropu i stijenama, da ih je naslikala prostra ruka. Arcidjakona Ročića smetao je naslov kapele: Rastanka apostola, premda nije bilo o tom spomena na velikom žrtveniku. On je držao, da je bio zaštitnik kapele od starine sv. Ivan Krst, a naslov: kapela Rastanka apostola, da je tekak od nekog vremena. Zato je odredio, da se ima uvesti po njegovu stari naslov, naime kapela sv. Ivana Krst, pa se danas doista kapela tako zove. Kako mu je bio povjesni razvrat buševacke kapele nepoznat, dakako nije znao, da je upravo naslov „Rastanka apostolskoga“ pravilan i provitni. No, kad bi i taj morao ustupiti mjesto drugom naslovu, onda bi se kapela sv. Ivana Evangi, jer je u XVIII. stoljeću bila na žrtveniku, kako sam gore naveo, slika sv. Ivana Evangi, što posvjetuje i to, da je bila na Januševu ovde misa. Kako je došla slika sv. Ivana Krst. na žrtvenik, ne znam, ali sad kapela dakako mora, da se po njoj zove.

U novije doba žudjela je i ta kapela za popravkom, jer su joj bili temelji truhli. Vrijedni župnik Adam Podolsak dugo je želio, da i tu kapelicu obnovi. God. 1907. sklopio je ugovor s pot hvatašnikom Josipom pl. Kovacevitom, koji je kapelu podignuo, podzidao, pokrio crnjepom i opskrbio žlijebnjacima. Zvonik je pokrio limom i usadio mu pozlaćeni križ, novu jabuku i postavio munjovod. I nutritria kapele temeljito je preuređena. Kapela, na novo potara- cana, dobila je nove prozore, lijepa hrastova vrata i novi strop u ladji. Da su se mogli izvesti svi ti popravci, uzeto je iz kapelice imovine 2400 K., plem. općina Buševac darovala je 800 K., a plem. općina Turopolje doznačila je potrebito hrastovo drvo za podlaganje stijena i za novi krov. No i žitelji iz Buševa, koji borave na zaredi u Americi, nijesu zaboravili svoje kapele, te da se i njezina nutritria poljepša, sakupili su među sobom lijepu svotu od 800 K. Tom svotom obnovljena i pozlaćena su ova tri žrtvennika, nabavljeni su u Tirolu kod Fr. Stuflessera kipovi sv. Josipa i Roka za pokrajne žrtvenike i kupljeno je novo misno ruho. Na veliku radost žitelja bila je kapela do jeseni 1907. posveta obnovljena, pa je župnik Adam Podolsak na dan 22. rujna 1907. pred mnogobrojnim narodom opjevao u njoj svečanu poldanju misu i poslje podne večernjicu. Sad je kapelica vrlo prijazna. Uz veliki žrtvenik sv. Ivana

evangelijja) i sv. Josipa (na strani epistole). Na velikom žrtveniku u sredini je kip zaštitnika kapele, a sa strane su kipovi sv. Ivana Evangeli i još jednog sveca te sv. Nikole i Zakanije. Iza žrtvenika je na stijeni slika na platnu, koja predstavlja sv. Jurja, a pod njom je natpis: GEORGIVS KATOLICH ET GEORGIVS CERNKO F. F. Tu je takodjer slika sv. Josipa, koja je bila nekad na pokrajnom žrtveniku. Stara oltarna slika, koja je nekad sigurno bila na glavnom žrtveniku, visi u ladji. Na njoj je prikazano dvanaest apostola, nad njima u oblacima je bl. Dj. Marija, a dolje je natpis: GREGORIUS ROBICH F. F. Isti tako je tu i druga slika na platu, koja predstavlja propetog Spasitelja, a pod njom je natpis: IACOBVS ROBICH F. F. Kako vidimo, Buševčani rado su od zavjeta ili od dobre volje crkvi ovo i ono darivali.

U kapeli ostale su u svestištu još nekoje stare slike, pa je vrijedno hvale, što ih niješ prigodom obnove umistili. Ako to i niješ umjetnina, ipak su vrijedne, da se sačuvaju kao spomen na vrijeme, kad su sve crkve u Turopolju bile tako slikane. Na evangeiskoj strani naslikani su apostoli; u jednom redu ih je osam, ispod njih su dvojica (Ivan i Matej), a dvojica su na drugoj strani. Dva po dva apostola su zajedno, a nad njima je ukrasak. Za žrtvenikom je Isus na križu, a sa strane sv. Martin i sv. Katarina. Na strani epistole vidimo, kako Isusa bičuju i kako se on moli na Malsinskoj gori. Ispod tih slika su slike sv. Luke i Marka, a nad sakristijom je sv. Margaret. Na stijeni kraj sv. Petra je natpis:

Sagrada 1697.

Ponovljena 1907.
Za sudca N. pl. Kosa

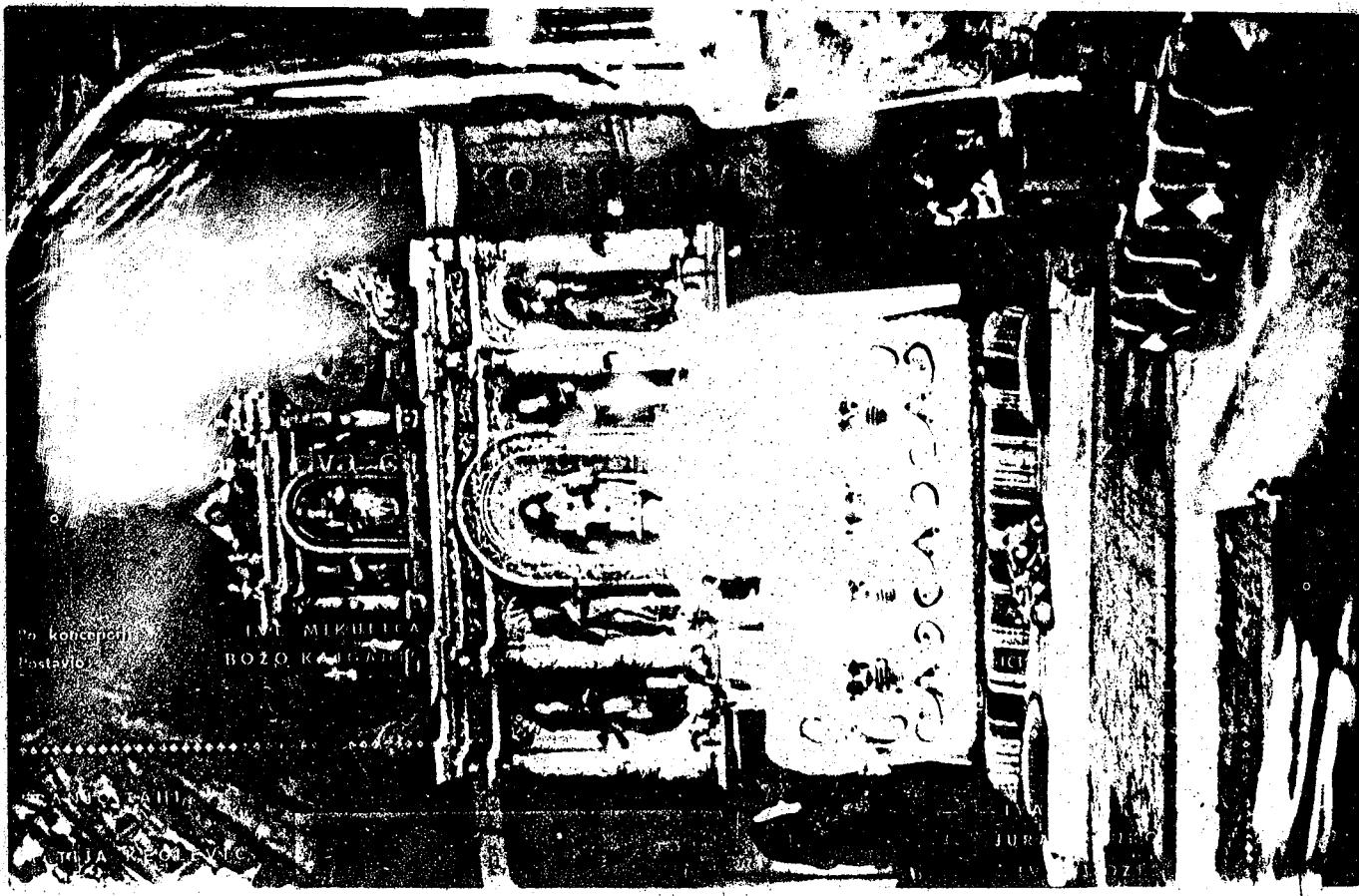
i sekutora
I. pl. Kovačević.

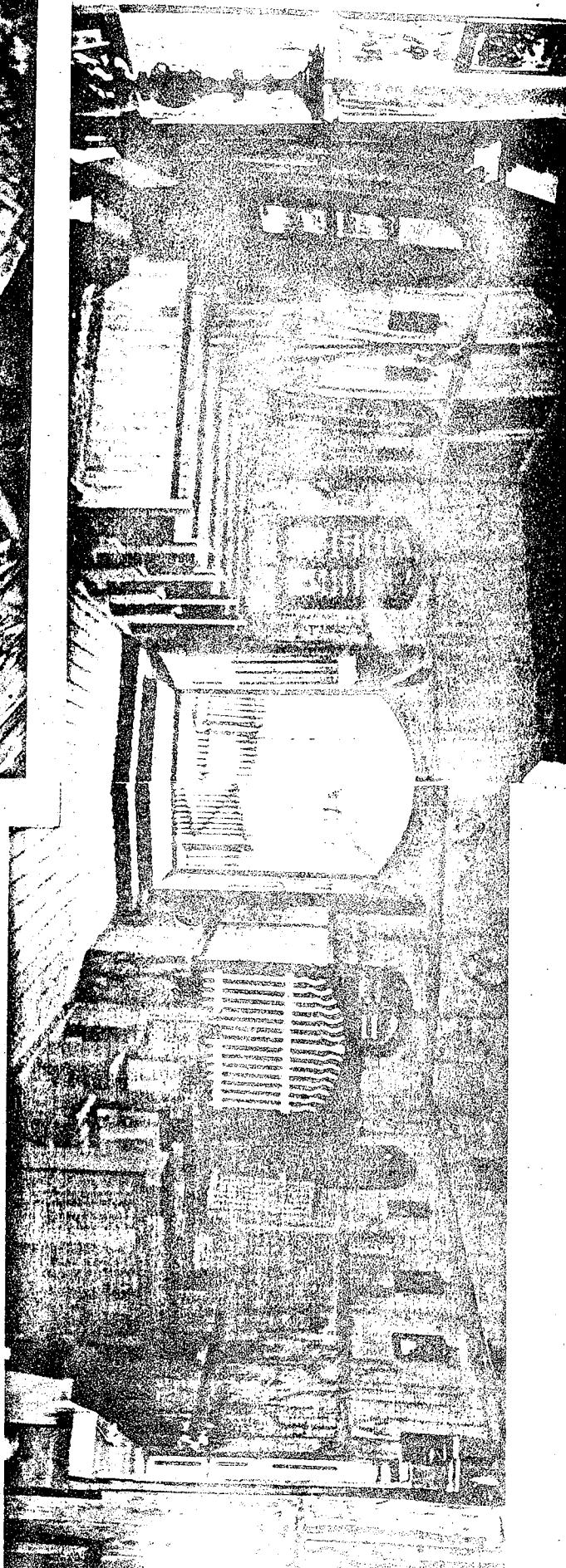
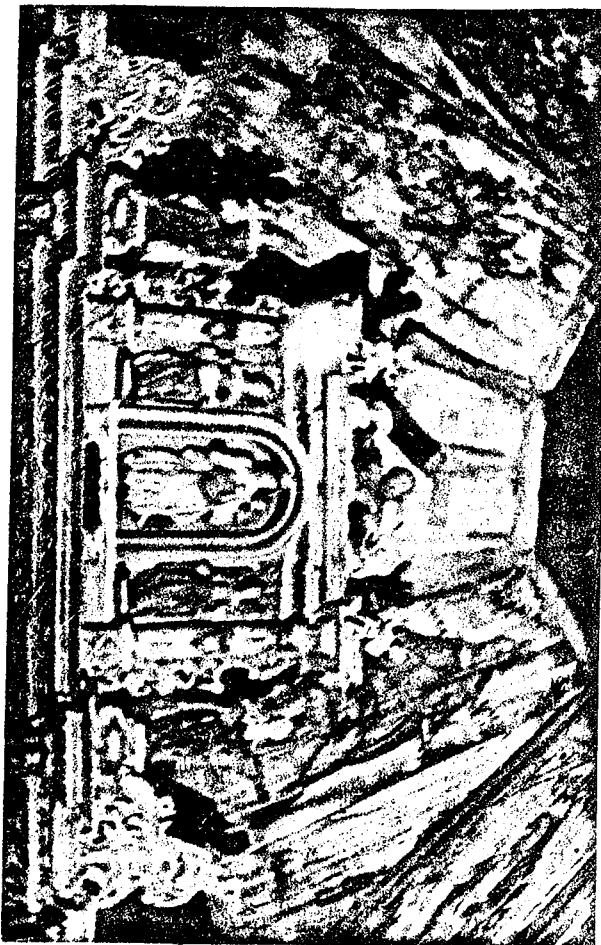
Kako znademo, prva je godina pogrešna. Valja da spomenem još veće zvono s natpisom: »IOHAN RISER FVDIT ME ZAGRABIA (1767).« Za kapelu nabavljen je godine 1909. takodjer lijepi pedal-harmonij, za koji je dobila tvrtka Jana Tučeka u Kutnoj hori 350 K.

Župnici župe Stare Ćice.

Prije nego ču nabrajati kronološkim redom župnike u Starim Ćicama, kazat ču koju o njihovim dohocima u starini.
U kanoničkoj viziti od god. 1622. kaže se, da je tadašnji župnik uživao crkvene zemlje, na kojima je bio sagradjen i župni dvor,

GLAVNI OLTAR PRVI JE REKONSTRUKCIJE KAPELICE. FOTOGRAFIRAN
OBO 1967. GODINE. Snimlje prof. Višnja Huzjak.

Unutrašnjost kapelice nakon renoviranja.

Fotografiрано 1973. године.

(Sniric: Josip Vinter.)

Naprijed tiskan članak "Kapela svetih Apostola u Buševcu", je fotokopija iz knjige "Povijest Europolja" svezak II.

TUROFOLJCI KOD TUROPOLJAČA

Iz uspješnog puta po Rumunjskoj (27.-31.-VII 73.)

Nakon izlaska knjige Većeslava Holjevca "Hrvati izvan domovine" 1967 godine saznali smo za neke konkretne podatke o Hrvatima Turopoljcima u Rumunjskoj. Premda niti iz usmenog razgovora sa drugom V. Holjevcom nismo mogli više sazhati, jer poslijeratne prilike nisu dozvoljavale da se vrše neki kontakti sa našim iseljenicima u Rumunjskoj, donjeli smo zaključak da ih kad tad posjetimo. Josip Vinter odmah je zadužen da piše na Radio Bukurešt i traži informacije o našim zemljacima koji žive u Rumunjskoj. Nakon pismenog odgovora sa radio stanice Bukurešt da poslušamo njihovu emisiju 2.VI 1968. god. mi smo i čuli nešto iz života naših zemljaka ali nismo dobili odgovora dali ih možemo posjetiti i njihove adrese.

Nakon dužih priprema prikupili smo podatke sa raznih strana i nas četvorica iz Upravnog odbora OS-e: Stjepan Robić, dipl. ecc., Josip Vinter, Ivan Kos i ja krenuli smo 27. VII. og. ujutro u "fići" za Rumunjsku. Nismo krenuli, kao pet godina ranije u Gradišće, sa pjesmom, jer smo išli k svojim znancima, već je to bio put u neizvjesnost pun strepnje i značajke. Preko Beograda i Vršca ušli smo u Rumunjsku. Uputili smo se za Temišvar i za Jimboliu (Zomboliu) pogranično mjesto uz Jugoslaviju tj. naš Banat. Koristeći se našim skromnim znanjem njemačkog jezika, saznali smo da se Checea Croata nalazi preko pruge na desnoj strani ceste od Jimbolie prema Temišvaru na samoj Jugoslavensko Rumunjskoj granici. Naći pravi prolaz bilo je malo teže. Tih prolaza bilo je više i svugdje smo, duž pruge, vidjeli zadružne konabajne kako vrše žetvu.

Vratili smo se u prvo naseljeno mjesto i odlučili smo pitati za pravi put u Checeu Croatu. Upitali smo nekog biciklistu za ovo mjesto. Nešto je progovorio na Rumunjskom jeziku. U taj čas došlo je par radnika sa obližnjeg zadružnog dvorišta i jedan od njih nasmišlja se i našom domaćom kajkavicom upita:

- A kej vi dečki iščete?
- Janka Mikšića iz Chece Croate (Keče Kroate).
- To je moj susjed - slijedio je odgovor i pokazan nam je put.

Uskoro smo se našli pred ulazom u selo. Na plehnatoj tabli pisalo je samo Checea (ukinut je dodatak Croata). Ovdje su i Rumuni i Madari, sa kojima žive naši iseljenici, znali hrvatski.

U dugačkoj i širokoj ulici Hrvatski sokak - našli smo starog Janka Mikšića. Iznenađen i ganut ponudio nas je da sjednemo.

- Nekad smo mi imali tu u Keći Hrvatsko Kećansko pjevačko društvo, ja sam bio svirač - pohvalio se domaćin. Stare požutjelle fotografije, tamo iz 1920. godine, jasno su govorile o tome. Poveo nas je do 77. godišnjeg Adama Mikšića, žive povijesti kećanskih Hrvata. Taj, mršavi, iz knjiga i novina poznat starac, stajao je trenutak zbuњen pred nama.

- Mi smo Hrvati iz Turopolja - radosno smo ga pozdravili.
- Drago mi je veselo će domaćin i pozva nas u kuću. - Živim sam. Žena mi je umrla, a sin mi je u onoj kući preko puta. Ono je naša stara kuća.

Ušli smo u njegov skroman dom. U oči nam je upao, veliki

uokviren u bojama nacrtan, plamički grb porodice Mikšića, donesen iz stare domovine, koji je uočljivo visio na suprotnom zidu sobe. Posjeli smo za stol. Odnekud došao je i rođak Đuro Mikšić, došao je Adamov 50 godišnji sin Franjo Šofer u zadruzi i unuk Franjo student Biologije, ne bez ponosa reče ~~ne~~ djed Adam. Razgovor se vodio o njihovoj prošlosti. Adam nam pokazuje svoju bogatu korespondenciju sa mnogim ličnostima iz Hrvatske. Tu su i pisma iz Velike Gorice koje je pisao pokojni župnik Stepanić. Citamo izreske iz raznih naših novina, koje su nekada prije rata pisale o Hrvatima u Rumunjskoj. Bili su to većinom članci našeg domaćina. Tu su i tri knjige Povijesti Turopolja. Listam rukom prepisane najstarije plemečke dokumente pisane storom ksjksvštinom, gdje piše o porijeklu Kečanskih Hrvata. / Vidi članak "Turopoljci u Banatu" / Prijepis ovih dokumenata poslao sam prošle godine u vaš muzej Turopolja u Veliku Goricu, nikada nisam dobio odgovora - požalio se starac.

Obećali smo da će mo to izvidjeti da li je to stiglo k nama. Adam nam pokazuje i knjigu V. Holjevca "Hrvati izvan domovine", koju mu je poklonio Srećko Morović. Tu je njegovo prezime krivo upisano Nikšić umjesto Mikšić. iho čitam odlomak iz ove knjige na strani 325.

--- O tome kako se kod njih čuvala naordna svijest, svjedoče i reci iz članka "Preporod Hrvata u Rumunjskoj" od Adama Mikšića iz Keče, u kalendaru "Hrvatski Radiša" za godinu 1940, Zagreb, str. 95., u kojem se članku navodi:

"Sjećam se kao djete, kad sam pohađac osnovnu školu, kako nam je bilo zabranjeno među sobom, i izvan škole u društvu govoriti drugo osim mađarski jezik, pa kad bi nas tko bio prijavio učitelju da smo govorili hrvatski, bilo je onda i batina. Uza sve to, ipak smo se usčuvali u svom materinskom jeziku, a to pohvala našim majkama. Kao djeca u školi morali smo i bogu sé moliti mađarski, ali su sve male naše poučavale nas hrvatski moliti, govoreći 'ti meni ne beš tak molil, neg ovak, kak ja vučim da te bog razume'".

Koliko Hrvata danas ima u Keći?

- Malo - slijedio je tužan odgovor - svega 55 obitelji. Mladi su otišli u tvornice i škole. Ostali smo mi sami starci. Nekad je bilo drukčije. Za vrijeme Austro-Ugarske monarhije, premda smo bili podloženi mađarizaciji, mi smo se tome odhrvali. Ženili smo se među sobom. Jer su još dva susjedna hrvatska sela Boka i Neužina tada bila s nama u istoj državi. Sagradili smo tu svoju veliku crkvu i Hrvatski dom. Ovaj dom je sada čitavoga sela - svih narodnosti. Od I svjetskog rata do 1925 /?/ pripadali smo staroj Jugoslaviji i tada odašnja vlada u dogovoru sa Rumunima daje Jimboliu i Čeče Croatu Rumunjskoj za neke druge dijelove zemlje. Mi smo otcijepljeni od Jugoslavije i granica nas je odvojila od naših susjednih hrvatskih sela Boke, Neužina i nekadašnje Klarije /u Banatu/. Od tada naši se žene i miješaju sa drugim narodnostima. Kroz 30-tak godina nestat će ovdje Hrvata i ostat će samo hrvatsko groblje kao i u Mariji Radni. Da je ikada tko od vas vodio malo računa o nama to se nebi dogodilo - tužno završi starac.

- Mi smo zato došli i pozivamo Vas k sebi u Jugoslaviju da nam Vi i, drugi Hrvati iz Keče, koji to mogu, dođete nam u posjetu.
- To je moja davna želja - življeća Adam. - Ako zato postoje mogućnosti, želio bi prije smrti vidjeti stari kraj.

Pred rastanak poklonili smo mu knjigu "Ženidba turopoljskog plemenitaša Vida Lackovića", a on nama jedan članak štampan 1971. god. u Banatskim novirama. Obećali smo mu i druge knjige i naše novine. Sa par snimaka iz našeg fotoaparata ovjekovječili smo ovaj susret. Od Adama Mikšića čuli smo da se jednom godišnje tj. 8. rujna na Malu Gospu u mjestu Karaševu sastaju svi rumunjski Hrvati tj. Kečani, Rekošani i Karašovci.

Preko Temišvara pošli smo u posjete drugoj skupini doseljenih Hrvata Rekošana. (Šokcima) Na istočnoj strani 25 km od Temišvara stali smo u mjestu Rekaš (Recas) i pitali jednu stariju ženu koja se razgovarala sa nekim biciklistom, dali imaju Hrvata?

- Ima, ima! - odgovorila je žena hrvatskim jezikom.
- Jeste li možda i Vi? - pitali smo dalje.
 - Nisam, ali znadem govoriti hrvatski.Dali tu postoji neki hrvatski učitelj ili vođa kakova društva? - pitali smo dalje neizlazeći iz fiće.
- Je, je. To je Jankolov Mata. On je tu na početku gore - priča žena i pokazuje rukom u tom pravcu. Zatim je par riječi izmjenila sa svojim sugovornikom na biciklu, koji je bio Njemac (kojih ima dosta u Rekašu) i ovaj nas je odveo do Mate Jankolova. Dočekala nas je njegova ugodno iznenađena kćerka i zet Njemac, koji nije razumio hrvatski. Pozvani smo u kuću. Uskoro je stigao Mata od mise. (Misa se služi za Hrvate na hrvatskom jeziku) Od njega smo doznali da je nekad bio tajnik "Šokackog pjevačkog društva". Ovo društvo je djelovalo do rata i imalo 42 pjevača. Saznali smo da od 5.000 stanovnika Rekoša danas ima oko 200 Hrvata, a nekad je bilo 300 obitelji. Mata živi dobro ima državnu penziju (bio je blagajnik u zadruzi), a zet mu radi u Temišvaru.

Svojim lijepim hrvatskim govorom iznenadila nas je Matina 12-godišnja unuka Karmen. Pitali smo je kako to da ona znade govoriti hrvatski.

- Znam ja četiri jezika - pohvalila se djevojčica. - Znam Šokacki /hrvatski/, Vlaški /Rumunjski/, Njemački i Mađarski.

Premda smo se na svom putu po Rumunjskoj uvjerili da mnogi građani ove zemlje govore po par stranih jezika (jer u nekim mjestima žive zajedno građani raznih narodnosti), ovime smo bili ugodno izne nađeni.

- U našoj kući dok sam ja živ govorim se hrvatski - reče nam Mata.
 - Od djevojčice smo saznali da njihova učiteljica Šokica /Hrvatica/ neobavezno predaje 2 sata tijedno hrvatski jezik. Da ima 12 učenika. Ovo predaje traje već dve godine.

Mata nam je rekao da su tu bili ranje i hrvatski učitelji Srećko Morović i Ante Simić, a da Hrvata imade i u Jablanici. Iz ormara izvukao je par knjiga na hrvatskom jeziku, ali su to bili prije vodi stranih pisaca. Obvećali smo mu da ćemo mu poslati nešto naših knjiga, a maloj Karmenki školske udžbenike. Arhiva njihovog šokačkog društva, koja se nalazila u njihovom domu na početku sela, uništena je za vrijeme rata. Mata doista poznaće našu povijest i tvrdi da su oni doseljenici iz Dalmacije. I ovdje smo sa par snimaka zabilježili ovaj susret. Požalili smo što nismo ponijeli magnetofon.

Duži put čekao nas je do Hrvata Krašovana koji žive južno i zapadno od Resite / Rešice/. Išli smo u Clocotic /Klokotić/ rajaktivnje hrvatsko selo u comuni Lupac, u kojoj ima sedam sela naseđenih sa čistim hrvatskim življem.

U mjestu Lupac primjetili smo žene u bijelim narodnim nošnjama sličnim onima hrvatskim nošnjama u okolini Jajca u Bosni. Evo što piše o njima u knjizi V. Holjevca "Hrvati izvan domovine" str. 324.

.... Hrvati Krašovani najjača su naseobina u Rumunjskoj. Najveće mjesto je Krašovo. Ostala mjesta su Nermet, Jablča, Klokotić, Ravnik, Vodnik, Lupak, Krašovani su kao neki mali otok smješteni u srcu rumunjskog Banata, okruženi samo rumunjskim stanovništvom. Bave se poljoprivredom i voćarstvom. Ništa se podrobnije ne zna o njihovoj povijesti. Sačuvao se samo podatak na prvoj strani jednog starog hrvatskog molitvenika iz 1764., pisan rukom:

" U godini 1434 - 1443. jesu iz stare Bosne Kraševci kako Bošnjaci ovamo došli i od onuda iz varoša Kruševca, Kruševci, Kruševe, Kruševljani ili Krašovani ime donesli. Tako ne zovu se po vodi Karoševu, nego iz turske Bosne po onoj varoši ili selu Kruševu, zato Kraševani ili Kraševani".

Iz gornjeg podatka proizlazi da su 8ni najvjerojatnije doselili iz Bosne. Jezik kojim govore nazivaju kraševanskim, a tako ga zovu i službene rumunjske statistike. Međutim, to je neosporno hrvatski jezik s nekim malim osebujnostima. Kad Krašovanac hoće reći: "Ja ću otići", on govori: " lam da idem". Mjesto "vidjet ćemo" on će reći: " lamo da vidimo" itd. I ti Hrvati Krašovani su također vjekovima čuvali jezik, vjeru i običaje pa se i danas smatraju Hrvatima.....

Stali smo u mjestu Lupac /Lupak/ i jednu ženu u bijeloj narodnoj nošnji upitali hrvatskim jezikom dali nas razumije. Ona je odgovorila da razumije, jer su oni svi tu Hrvati. Na izlazu iz Lupka na četvorouglastom stupu uz dva druga jezika pisalo je i hrvatski: Hvalen Isus.

Pred ulazom u Clocotic /Klokotić/ je groblje i mrtvačnica, gdje su gotovo svi natpisi na hrvatskom jeziku. Čim smo ušli u selo odmah nas je upi-

talo par mještana što prodajemo. To nije bio samo slučaj ovdje nego po čitavoj Rumunjskoj pitali su nas što imamo za prodati. Trgovinom ovdje većinom dolaze jugoslavenski građani iz okolice Vršca i Enačeva, pa nije ni čudo što su mislili da smo i mi jedni od takovih.

Uputili su nas dva mladog učitelja tj. direktora škole Vatava Gheorghe (Đuređ).

Domaćini su nas lijepo primili. Bila je nedelja i sve njihove žene mlade i stare bile su obučene u svoje narodne nošnje. U razgovoru majka Gheorghea i Nicolae sa tugom i ponosom je rekla: "Mi /Hrvati/ nekad smo bili zadnji a onda smo i mi svoju djecu dali u škole". Iz sela došao je i njegov brat Nicolae, inače predsjednik općine, također mlađi čovjek. Najprije sa nepovjerenjem gledao je na nas, misleći da smo neki šverceri, uskoro, uz njihovu domaću rakiju, sklopljeno je prijateljstvo i srdačno prihvaćen naš usmeni poziv - za njihov folklori ansambl - da gostuje kod nas sa njihovom starinskom "Kraševanskom svadbom". Pozivali su i oni nas, da mi prvi dođemo k njima, ali su se na koncu radošni složili da oni idu prvi k nama, uz molbu da mi uputimo prvo službeni dopis na njihovu ambasadu, zatim na općinski partijski komitet i pismeni poziv njihovom folklornom ansamblu, te time im je, kako navode, osigurana viza za Jugoslaviju.

Direktor škole, inače i nastavnik iz muzičkog odgoja i vođa ovog društva, sa veseljem pričao nam je o svom folklornom ansamblu koji je osvojio, na festivalu folklora, drugo mjesto u Rumuniji. "Mi imamo oko 100 folklorista starih i mlađih svi su oni po potrebi članovi folklora." Da ovo selo ne izumire dokaz je da imaju 120 učenika, koji svi uče u školi i hrvatski jezik. Slušaju dosta jugoslavenske radio stanice.

- Znamo sve nove jugoslavenske pjesme - sa puno žara hvalio se Gheorghe /Đuređ/.

- Dali ste vi Hrvati? - upitali smo ih.

Mi smo Croate /Kroate/ - odgovorio je Nicolae. -

Učili smo u školi i geografiju Jugoslavije.

Međutim pokazalo se da je njima dosta toga nepoznato, premda čitaju "Banatske novine", koje na našem jeziku izlaze u Temišvaru.

Srdačno ispraćeni od svojih novih znanaca i prijatelja vratili smo se kući odlučni da izvršimo svoje obećanje i uskoro ih službeno pozovemo k sebi u goste.

Iz Rumunske ušli smo u Mađarsku u Seged /Siget/, sa željom da posjetimo mjesto gdje se održala povijesna bitka junaka Nikole Šubića Zrinskoga sa Turcima. Sultana Sulejmana Veličanstvenog i Velikog vezira Mehmed paše Sokolovića. Nažalost nismo imali sreće. Našli smo se u blizini same rijeke

Tise, ali nismo smjeli ući među velike vrbe na samoj obali ove rijeke. Nedaleko puta na ovo mjesto stajao je vojnik na straži i dao nam do znanja da nam je ulaz zabranjen. Razgledali smo samo mjesni muzej i tu od knjižničarke na njemačkom jeziku dobili neke podatke, tako isto i od jednog Mađara. Među njihovim pisćima našli smo i jednog Zrinskoga, kojemu piše prezime Srin.

Za čudo ovdje smo se teško sporazumjevali, Mađari ili neće govoriti ili neznaaju više stranih jezika. Naišli smo samo na dvojicu, koji su, jedan manje, drugi više, govorili hrvatskim jezikom. Dali su i to naši iseljenici, nismo ih pitali, i ako znademo da oko 100.000 Hrvata živi u Mađarskoj i da za gostovanje sa igrokom "Matija Gubec" - osim Gradišća, predviđeno je gostovanje u Saratovu u blizini Pečuha u Mađarskoj, gdje također žive naši iseljenici.

Josip Kovačević

B U Š E V Č A N I !

Prvi puta u našoj povijesti pozvali smo k nama u goste naše drage iseljenike koji žive stotinama godina u susjednoj Rumunjskoj u selu Clăcotic. Oni nisu zaboravili svoje porijeklo, svoj jezik, niti svoje ime. Po svojoj prilici oni će za dva mjeseca biti naši gosti. Za našu publiku prikazat će nam svoju starinsku "Kraševansku svadbu".

Posjetimo ovu priredbu!

Pozovimo ih u svoje domove, kašju dragu braću. Otvorimo im svoja srca, pokažimo im svoju bratsku ljubav, onako kako smo to uvijek činili i činimo kad nam dolaze u posjete naši najdraži gosti.

Nastojmo da kroz tih par dana, koliko će se oni zadržati u našem mjestu, u njihovom sjećanju ostanu samo najljepše uspomene na njihovu dragu braću i staru domovinu.

Iduće godine, uvjereni smo u to, kada mi dođemo k njima u posjete, da će ova gostoljubivost biti uzvraćena, još većom mjerom, nego što si mi možemo zamisliti.

UPRAVNI ODBOR OSS-e

ZAVICAJNI MOTIVI

TUROPOLJCI U BANATU

- Pise: Čedomir Conka Klisurač

Da odmah na početku kažem da je ovaj napis nastao iz tri razgovora. Tri susreta i tri čakanja sa jednim čovjekom. Čovjek je sada već na polovini osme decenije svoga života. Lepo godine, zar ne? Ali još lepsi je duhovni profil njihovog nosioca. Čovjek se zove Adam Mikić, ali ga svi u njegovom rođnom selu Keči znaju kao Šika-Hodi. Zašto ga tako zovu — reći će name on sam neču dalje.

Prije susret bio je prilično kratak. Tek da se upoznamo. Potražio sam ga iz čiste profesionalne razodzonalnosti, jer mi neko reče da Šika-Hodi raspolaze zanimljivim knjigama. Pominjao sam da se radi o nekom običnom ljubitelju knjige, o nekom redovnom posjetiocu sosačke biblioteke, kakvih ima i kakvih je uvek bilo u našim selima, gde takvi uživaju posebno poštovanje.

— Adam Mikić uživa u svojoj Keči izuzetno poštovanje, ali, pri prvom susretu, koji je za mene bio pravo okrovjenje, uverili su da se ne radi o običnom knjigolijepcu, nego o pravoj, impresivnoj, živoj istoriji Hrvata u Keči, o seljaku koji se prostro iga načelnim citatima i istorijskim datumima, o čovjeku čija je pasija prikupljanje i pažljivo proučavanje studija, napisane dokumente o hrvatskom narodu, u našoj zemlji, o čovjeku koji poseduje enciklopediju i Akademiju naučna izdanja i koji satima može da vam priča o rođoslovju kečanskih obitelji Mikić ili o karakteristikama kajkavskog narječja, kojim govore Hrvati u Keči.

Cika Adam Mikić ne izgleda, ipak, da je odavno prevelio sedam decenija. Visok, sunovičan, ostra pogleda i živilih pokreta, razborit i slatkorečiv, on unosi toliko žara u razgovor, naročito pri argumentisanju svojih podataka i stavova, priča sa toliko zanosa i patosa, sa toliko mlađadacke ponosnosti, da bi mu mogli zavjetiti mnoge mladiće. Čini se da su se i krepljost njegova duha i živilost njegova tela zarekli da ne popuste neumitnu natelu i proticanjem vremena. Možda samo bore na licu, izvesna pogrebljenost u hodu i one nadara koje je primuđen da koristi pri čitanju (posle toga odmah ih skida) na svu način govoru o tome da naš domaćin dve godine ide ispred ovog našeg dvadesetog stoljeća.

Prilogom i trećem susretu dugo smo „divanili“ o svemu i svemu, a naročito o prilikama, o radu i životu Hrvata u Keči. Pri tom Adam Mikić nikada nije bilo što tvrdio a da svoje reči ne potkrepli pasušinom iz načelnih knjiga, citatima iz pažljivo prepisanih dokumenta ovekovenih na pergamentu na raznim jezicima — čak i na latinskom da svake kazivanje ne poprati prelistavanjem jedne bogate, s velikom ljubavlju, zadjetujućom pasijom i izuzetnim strpljenjem prikupljene grage, bez koje se ne bi mogla ni zamisliti monografija Keči.

— Kakvo je vaše pravo prezime: Mikić ili Miki?

— Pravilnije je Mikić. To je starijsko prezime naše obitelji. Do oblike Mikić, što je sada u širokoj upotrebni, došlo je zbog pogrešne transkripcije našeg prezimena madarskim pravopisom, još u austro-ugarsko doba.

— A zašto vas zovu i Hod?

— Taj su mi nadimak nadjenjici naši „Orvati“, kako mi sebe nazivamo, još u djetinjstvu, negdje na početku ovog našeg stoljeća. A ono je, vjerovali ili ne, povezano za... poslanice izbore. Još u to vrijeme je, kao što znate, u predizbornoj kampanji vodena agorčena borba, u kojoj su kandidati koristili i nas, djecu. Sjećam se, okupiće nas, nekoliko dječića pa je naručile neke, madarske riječi koje je trebalo da izvikujemo pred kućom protivničkog kandidata. Pošlo sam ja, pogleda bio najgrlatnji, pa riječ „Hodi“, u načenom tekstu, posebno naglašavao, meni još od tada priljepiše ovaj nadimak.

ADAM MIKIĆ — ŽIVA ISTORIJA KECANSKIH HRVATA.

— Koliko hrvatskih porodica ima u Keči?

— Pa oko pedeset.

— Mikićevih, svakako, ima najviše. U pravu ste. Devedeset odsto kečanskih Hrvata zovu se Mikić.

— Vidim, raspolaže obimnim dokumentacijom o hrvatskom življu u Keči. Hoćete biti ljudzani da je čitaču našega lista, čiji ste vi jedan od najvernih i najstarijih pretplatnika, ukratko ispričate istoriju Hrvata u Keči.

— Pokušau, iako je veoma teško, to saznati u nekoliko rečenica. Mi smo porijeklom iz hrvatskog Turopolja. Naši stariji su u Donjem Lukavcu do oko 1650. Tada se je jedan naš predak, Mikula Mikić, preselio u Prokuplje, u Taborište. On i ostali doseglići bili su tam i seljaci i „kafarci“. Kad je prijelaz opasnost, ostvrali su pluge i lačali se otužiti te počeli vojevati. Sva zemlja u Prokuplju bila je u vlasništvu Zagrebačkog Kapitola. Kad je Marija Terezija pristupila stvaranju moderne vojske, krajinska služba se je ukinula, a svaznjava je prešla pod vojnju vlast. Umjesto te zemlje Kapitol je dobio posjed. U Banatu. S obzirom da se vojne vlasti nije moglo sporazumjeti s plemićima, one su tražile od bočke komore da se u Banat presele i njihove obitelji. Ta pogodba trajala je skoro pedeset godina. Na koncu, biskup Maksimilijan Vrhovec je 29. srpnja 1800. dao svoj pristanak za isteljavanje, te godinu da-

na dočinje počeli se naši preci presejavati u Banat. Dobili su posjede, ali su morali biskupiji plaćati „kunen“ do 1848.

— Od kud vama toliko prezimnih podataka?

— Pa, to, iz raznih knjiga i dokumenta. Pogledajte ovde, ova tri tomnice, to je „Povijest pleni, općine Turopolja“, djelo historičara Emilia Lazarskog, napisano uz suradnju Janka Barca, doktora Velimiru Dežliću i doktora Milana Senčića, a objavljeno je u Zagrebu 1910. Eva, na ovoj stranici pročitajte samo ovo: „Svi ovi Hrvati u Keči (Mikićevi) poreklom su iz Hrvatskog Turopolja, iz Donjeg Lukavca. Jedan deo obitelji Mikićeva preselio se oko 1650. u selo Slatinu, u Hotnju ili u Taborište (u Prokuplju) da odanice krene 1801. godine devet obitelji Mikićevih nastani u Keči a dve u Nezuljini.“ A ovo ovde je prilog doktora Ante Mesner-Sporlića o Hrvatima u Banatu, objavljen u Zborniku za narodni život i običaje Južnih Slavenih Jugoslavenskih akademije znanosti i umjetnosti, od 1931., a mogu se konsultovati i ove putopisno-povjesne crteže s narodnim običajima što je napisao profesor Petar Vlasić. Ovdje imam i jedan dokument prepisani s originalima koji počinje latinski pa se nastavlja hrvatski...

— Znate li kada se prvi put pojavio prezime Mikić?

— Da, 1412. godine. Da vam pročitam i ovaj pasus iz gorevremenog „Povijesti“: „Mikec sin Mikko radio sina Nikolaju, a ovaj Dumu. Već Nikola se zove prezimenom Mikić i on je početak odlične turopoljske porodice Mikić, koja pripada rodu Levča“.

— Pretpostavljajući da imajući naši Staci nikad nisu živi kajkavski govor, hoćeće nam dati nekoliko karakterističnih dijalektalnih primera.

— Treba najpre znati da je osnovno obilježje toga govoru reč „kal“, koja se upotrebljava tamo gde se u kajkavskim govorima koristi „šlo“; kaj si radi „teret“ kad je dojemem; nekaj pišeće za nas, tma, svakako, i drugih karakterističnih izraza, kao što je bun „beli“; snoćka sem bil i tome slično.

— Koje su još Hrvatske porodice u Keči?

— Ima dva obitelji Kaurić, nedavno je premijino poslijedio predstavnik Uzbojčićevih, a postoje i prezimena na Žužić i Žunac.

— Kako se toliki Mikićevi razlikuju među sobom?

— Prema rodonačelnicima raznih grana obično su nastali i nadimci, koji se dodaju uz prezime: Šućev, Kureš, Durđin, Rošulj, Matević, Ja, na primer, pripadam Rošuljima.

— Cime se pretežno zanimaju Hrvati u Keči?

— Kao i svi ostali Kečani, većina vredno radi u mesnoj poljoprivrednoj kooperativi. Bez obzira na nacionalnost, Kečani — Rumuni, Hrvati, Srbi, Madari — rame uz rame složno rade na unapređenju svoje socijalističke jedinice, tina ih koji su zaposteni i drugde, a u poslednje vrijeme mnogo naše djece nastavilo je školovanje.

Prohujala su vremena kada su Hrvati u Keči, pritisnivani raznim predrasudama, živjeli nekako zatvoreni životom. Nije dolazio čak ni gdje do rodbinskih veza sa ostalim nacionalnostima u mjestu. Predrasude, polako ali nemito iztečavaju. Mlade Hrvati i Hrvatice iz Keče, odgajene u socijalističkom duhu, ništa više ne spušta da izaberu svog životnog druga Srbiju, Rumunu ili druge nacionalnosti.

A poštovanje i ugled koje uživaju Janko Mikić, kao rođenovođa u Poljoprivrednoj kooperativi, Lela Mikić Žunac, kao glavni knjigovođa potrošačke kooperativne u Čencu, Olo i Minka Mikić, kao poslovode kooperativne prodravnice, Franja Mikić, kao vetrinarski tehničar u Stočarskom kombinatu u Bereksovu i toliko drugih. Hrvati zapošleni u svim sektorima društveno-kulturne i privredne djelatnosti — dokaz je njihove punе angažovanosti i svestrinedog zalaganja za osvrtanje programa socijalističkog razvoja svoje domovine.

Slušam, zanesen, svog domaćina, koji mi sa isto toliko pasije govor o nekadajnoj nošnji kečanskih Hrvata (široke gaće i široke rukave na rukavi), slušam domaćinovo kazivanje o starim običajima koji se polako zaboravljaju („monci i devojke, se okupe na čoček i tu se popevalo i se si gralo „Oj vinore, vinore“). Slušam stihove narodnih pesama koje već nose obeležje banalskog foliora:

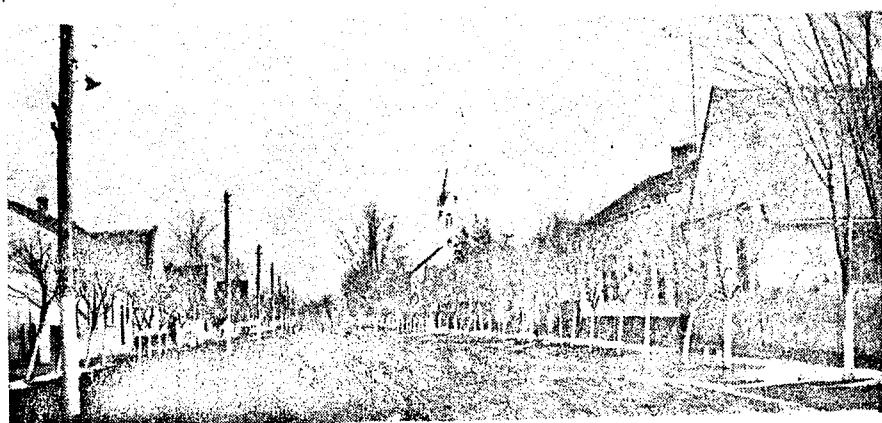
Bla cura u dučan
Svakom veli dobar dan
Samо pjeni nesto više
Refe — pa uzdiže

Bla cura, pa bla
Sve dučane obišla
Ona traži sviju plavu
Što na veru daju.

Slušam i prelistavam stare, požute lećeve iz listova, prepise drevnih akata, tomove istorijskih studija. Da, to je istorija. To je prošlost.

Nehotice misao se vraća u današnjost, odleti na kečansku plodnu crnjinu, prošeta betonskim troštarom sve lepih kečanskih ulica, zaustavi se za trenutak u kečanskoj školi gde se začinjaju sporazumevaju na nekoliko jezika.

U isto vreme, roditelji tih daka, bez razlike na nacionalnost, realno osećaju da je Rumunija njihova zadržavajuća domovina, deluju — kao što je moglo u jednom svom govoru drug Nikolaj Čautesku, generalni sekretar Rumunske komunističke partije — u čvrstom jedinstvu za obezbjeđenje ovde, u ovoj domovini, pobede socijalizma i komunizma.

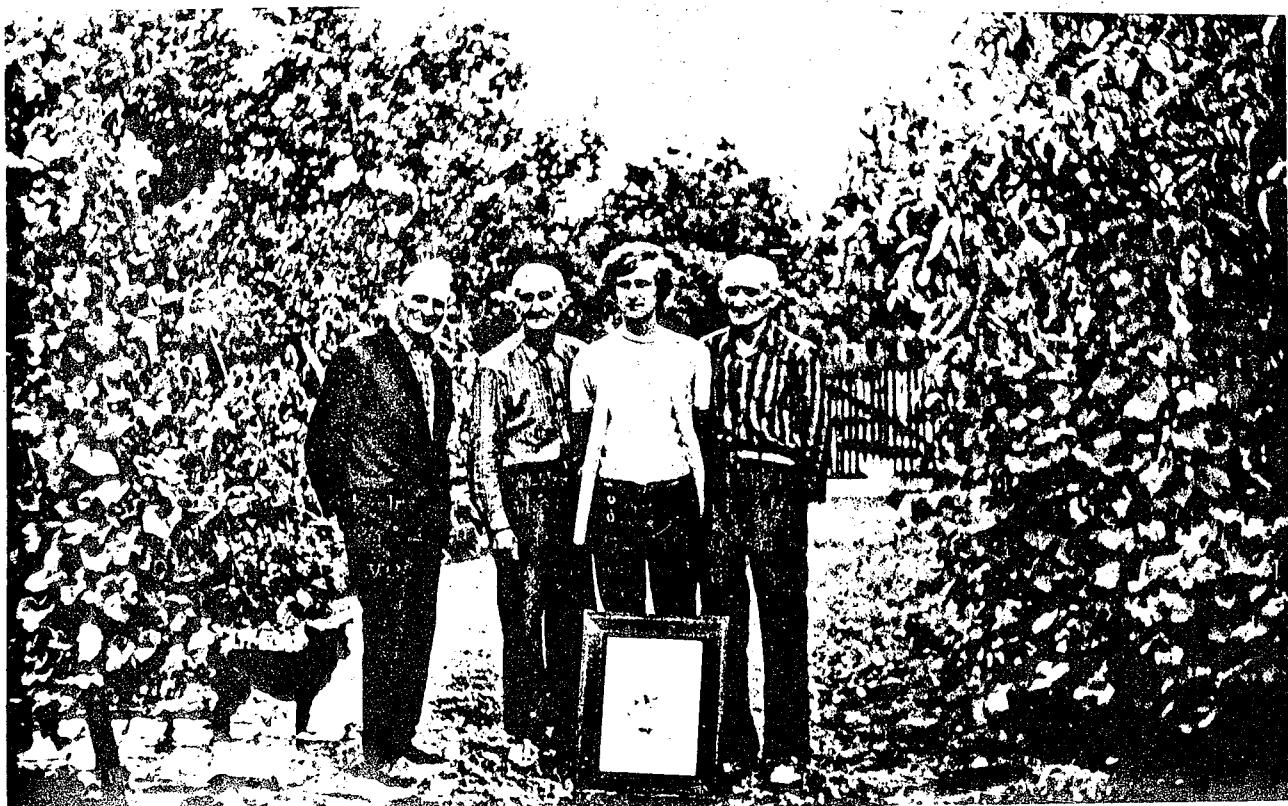

HRVATSKI SOKAK U KEČI

checco - croat
28.11.1943.
Hrđan Mikić
Mikić Žunac
Duvallach

NA SLICI U GREDINI: JANKO, ADAM i DURO MIKŠIĆ (CHECEA CROATA)
LIJEVO: JOSIP KOVACEVIĆ i STJEPAN ROBIĆ, dipl. ecc.
DESNO: JOSIP VINTER i IVAN KOS

JANKO, ADAM, FRANTO i DURO MIKŠIĆ

ADAM MIKŠIĆ

SA PLEMIČKIM GRBOM
OBITELJI MIKŠIĆ
IZ DONJEG LUKAVCA

KRAŠEVANKA U NARODNOJ NO

JANKOLOV MATA (Treći s desna) i OBITELJ.
S LIJEVA: JOSIP KOVACEVIC i JOSIP VINTER. S DESNE STRANE PRVI:
STJEPAN RUBIC, dipl. ecc. (Snimio: Josip Vinter)

Već 400 godina žive Hrvati u susjednim zemljama gdje su se naselili bježeći pred turskim osvajanjima. Tada su se sklonili u Mađarsku, Austriju, Slovačku, Italiju i Rumunjsku. Ukupno ih je otišlo iz Hrvatske oko 400.000. Danas živi u tim zemljama oko dvjesti tisuća Hrvata. Većina živi u Mađarskoj, i to na jugu Mađarske kao i na zapadu uz austrijsku granicu. U Austriji žive Hrvati u pokrajinama Gradišće (Burgenland) duž austrijsko-mađarske granice od sjevera prema jugu. U Slovačkoj ih ima u okolici Bratislave. Manji broj Hrvata nalazi se također u Rumunjskoj i južnoj Italiji.

IVEK - SVEGA TELA GOSPODAR - V BUŠEVCU

U oblaku dima gleda i žmirka Bartol Hrg svojim mamurnim pijanim očima kraj sebe naslonjenu na Šank, u odnekud mu poznatu ljudsku spodobu. Gleda Bartol i ne vjeruje si: Jesem li ja pijan, jeli sejnam ili je ovo stvarno pred menom Jakop Pavunčec. Je i ne - pogoda Bartol i gleda Jakopov masni i izlizani stari šešir, gusže mu crne brkove, na okruglom blanjavom licu i u ustima obješenu staru lulu na dugačkom kanišu.

Kej buš pil Iva? - upita oštro stranac. Bartol se lecnu i sada spazi kraj Jakopa sina mu Iveyka. To su !! To su oni Pavunčeci. To je Ivec svega tela gospodar - bez dvojbe zakljući Bartol i koraknu življe naprijed.

- Iva! Iva! - zakriješti otraga poznati hrapavi ženski glas. - Sram te bilo. A kej zuriš vutu kelnericu kak tele v nova vrata?!

Bartol okrenu svoju mamurnu glavu u pravcu kuta otkuda je dolazio taj kriještavi glas.

Em je to Bara - Ivecova mati - sinu mu u glavu i sada razabra za stolom staru mršavu figuru Bare Pavunčećeve i nju sneju im šepavu Rožu. Sedi i muči jadnica ~~sneja~~ kak Boži volek i gledi svega lublenoga Iveyka kak želva jejce.

- A kej gledim?! - izdere se neokrečući se nepokorni sin Ivec. - Pak kej ja nesmem gledeti kak kelnerica ima kratku rubaču. Žal mi ju je kak je velika sirota da si nema s česa zešiti dugu rubaču do pet kak nosiš ti mamo i Roža.

- Muči mrcina i sramota moja! Kej se delaš bědast - urla stara Bara. - Koda ti neznaš da je to moda. Nek ti se neke drugo zdopalo!

- Aa je?! - otegnu Iva i primi za fraklić duplak da si s rakijem očisti grlo i izlječi dušu.

Jakop! Jakopeč! - potrepće plašljivo Bartol staroga stranca.

- A kej očeš dušica draga?! - tiho upita starac lagano okrenuvši glavu prema starom buševskom bečaru i neženji Bartolu Hrgu.

A jesili ti to Jakopeč? - sad več življe i veselije će momak.

- A gdo bi drugi i mogel biti - dušica draga. Ja sem Ja, a negdo drugi je negdo drugi - završi stari i šeretski namignu ravnodušnoj kelnerici.

- Odkud ti k nam tu v buševsku bertiju?

- Otkud? - žalosno će Jakop. - Već si zabil kuliko smo se negda nahodili po semle v Veliko Gnezdo.

- Da nejdete ze semla?! - upita znatiželjni Bartol. Baš je tak - tugaljivo će starac - pak smo usput tu stali da si počinemo i neke popijemo i leže zajdemo ma Bikovski vrh.

Muuu! Muuuu! - zatuli neka krava kraj birtije.

- Da ne tc? - zinu iznenađeni bečar.

Je. To je Pisava, - ali ne ona stara za koju se negda Iva oženil. To je več prepreunuka.

- I neste ju prodali? - začudi se Bartol upoznat sa potražnjom mesa na domaćem tržištu.

Jok ! - odmahnu stari špekulant.- Još bu ona više dala nek su mi denes davali na semle. Krave imaju saki dan se vekšu vrednost. Blago je skupo.

-To znači - brecnu Bartol - da bi vi i denes pak svega Ivu za Pisavu oženili?

-Oho ha ha - nasmije se stari.- Bi da ne te tvornici i Nemačke. Sada deca beže od doma. Tri mesece ga nevidiš i onda ti se doveze odnekud na avute i trubi po Pavučec brdu da ne mreš spati, se staro i mlado ni kokoši.

- Vi ste Jakop stari mudrijaš - oprezno će Bartol.- Ja sem Vas baš štel pitati kak bi se čovek leže oženil ? Na ovo pitanje par starih bečara, naslonjenih malo dalje na zid, napnu uši.

Ivek pridignu glavu na ovo njemu mrsko pitanje, pogleda u natečeno lice starog bečara i njegov crveni dugački nos.

Jakop lukavo žmirka umornim očima pa će lagano:

-Je dušica draga. Gdo se oče ženiti taj se Šanka ne drži. Taj deklu ne išče i ne pije barem dok se oženi, da ne dojde na loš glas. A ti mi se, čini, bez zameri, fajn pišeš ?

-Ne baš tak puno, samo po litru kojnaka na dan.

-Je dušica draga, malo ti to smajni. Ujdi više v bali i tancaj z deklami, lepo im pripovedaj em znaš da su žene kak guske, nim je treba z glavum zafrknuti a drugo ide se lako.

- Jakop ! Oj Jakop ! - izdere se povrijedena Bara kao na Pavučec brdu. Tako da zvuk pet puta preleti po sobi dok se ne smiri - pa će lakše.- A kej sekej brblaš. Kej kvariš tu mladež ?

-Vraga mladež - promrlja sada opreznje starac pa mudro završi: - Hmm - dušica draga. Ti mene pitaš za savet, a vi Buševčani nekteri ste tak mudri da vam se ja upraf divim.

-Na čem ? - upita momak.

- Na čem. Čital sem vašem Godišnaku gde piše kak su se nekteri pokrili z vuvi kad treba platiti posel za betoniranje steže po selu i asfalta po Dolencu.

-Odkud ti to se znaš Jakop ?

-Odkud ? - sa smješkom će stari - Dušica draga a kej ja ne znam. Pri nami v trsiju se se čuje i zna. Sve ti to mene vaši Buševčani poveju kad dojdū delat si vino-grad na Bikovski vrh. Tam smo mi mejaši.

-Cujte Jakop - sramežljivo će Bartol -. Vidim vas same stare - tiho mu šapnu na uho da nečuje sin.- Kej nesu Ivez i Roža imali potomkov ?

-A ja - odmahnu rukom povrijedeni Pavunčec.- Mi istina Bog smo siromaki, ali pak tak nesmo škrti da bi se odrekli svoje potomkov. Pri naše hiže navek se čul dečji plač a fala Bogu i pesma mladosti. Ali pri vas Buševčane ne baš tak osobito pri ove mlade. Čujem ja da ima i takve teri imaju po jedno dete , dvoje najviše. To su ti dušica draga škrtijaši. Boje se oni dece imati da bi im treba kruva dati. Kruva kruva - promrlja Jakop- a vidim ja da privas v dučanu ima lepoga beloga kruva, a neste vi ni siromaki, kak su vam stari bili. VI lako i dinar zasluzite . Tu vu vašem selu bilo je i negda veselo. Bilo je puno dece, mladosti, a mlađi ljudi stvaraju , grade i napreduju. Ja denes vutem uživam. Gledim svoje potomke kak žive i vesele se. To je denes me ne radost - deca. Se drugo čovek more kupiti i rastepsti, ali deca, to mi je najdraže.

Gleda Bartol u Jakopovom oku suze radosnice i u džepu mu čokolade "Seka i braco".

- Vidiš ti dušica draga - nastavlja dalje - kad otides tam prek Lekenika, tam uz cestu nakrivili su se stari čardaki kak pijani svati, a čez stare potrte oblike nagledaju se osamleni starci. Nema tam mladosti čije bi ruke podigle nove kuće kak je to tu v Buševcu. Tam je negda još harala bela kuga. Buševec je bil neke drugo, zato i je danes ovakov kakov je. To mi je drago. Dečo ti se popravi i oženi se. Lepše ti bude videti sina na ruka nek flašu kojnaka.
- Jesi se jedno mudrijaš. Ni vrak te ne bi prevaril - glasno će Bartol, iskapi šašu konjaka i posramljen pojuri van.

H U M O R

ČLAN BEZ GREŠKE

Slušaj ti Đoni ! - oštro će JURA ROBIĆ svom drugu KOS IVANU: Ti si stari ogrankaš, a zakej ti više ne radiš ?

- Zato - mudro će Đoni, - jer gdo radi taj i greši.

VINO

Žalio se ŠTEF ROBIĆ, dipl. ecc. JOŽI VINTERU:

- Znaš ti Joža mene je moje vino čem dohaja vručina se kiseleše.
- A mene pak - zabrinuto će Joža - je se slajše, jer ga je v lajtu se mejne.

BUNA

IVICA VINTER - Franjo Tahi u igrokazu "Matija Gubec" u noći spava sa sabljom, jer se boji seljačke bune.

PREŠTIMANCIJA

Našavši se u Matičinoj ulici u Zagrebu JOŽA MATIČIN oduševljenio uzviknu:

- Nesem znál da mi Matičini imamo i svoju vulicu v Zagrebu..

NEKAD I SAD

Gleda Štefek svoga sina kako se sa novim automobilom "Princom" zaletio u svinjac, pa će ogorčeno:

- Je, negda su se princi vozili na konjima, a sada se konji voze na "Princima".

DUGE ROGLE

Pitala Barek Pepeka: " A gda se ti dečo budeš ženil"? Pepek: O tecu ! Još je to na duge rogle.

Teca: A jeli ti znaš, kak je tek onda, kad su bedaku v ruka, da rogle moru i puknuti. !?

PREŠTIMANI VIC

U gostionici "Polet" u Buševcu hvalio se ZVONIMIR CRNKO: "Ja, dečki ! Da sem bil napreštimaneši dečko v sele vidi se i po tem kej sem se jedini z Opatije oženil"!

- Jes i ja i moj švogor MIKIĆ KOSOV" ! - javio se uvrijedeni BRANKO RÖBIĆ (Videkov).

SPORTSKA TAKMIČENJA MLADIH

Dana 23. VI održan je u Pešćenici Susret mlađih na kojem su sudjelovali i omladinci Buševca. Tom prilikom organizirana su takmičenja u malom nogometu i šahu. U obje discipline naši su omladinci osvojili prva mjesta. Naročito su ugodno iznenadili nogometari koji su nastupili nekompletni, dok se prvo mjesto za šahiste moglo i očekivati.

REZULTATI: - mali nogomet (nastupilo je 11 ekipa)

1. kolo: Buševec - Mraclin 1:0

2. " : Buševec - Sila Rapid Zgb 1:0

Final: Buševec - Pešćenica 5:10

Ovaj lijepi uspjeh postigli su slijedeći igrači: Založnik D. Stjepan Kovačić, Josip Kovačević, Stjepan Romac, Ivan Kovačević II, Ivan Rožić, Marijan Rožić, Ivica Detelić, Ivan Kovačević II, Vlado Rožić i Marijan Robić.

- šah (nastupilo je 8 ekipa)

Četvrtfinale: Buševec - Vukovina 2 : 0

Polufinale: Buševec - Lekenik 2 : 0

Finale : Buševec - Pešćenica 1,5 : 0,5

Za Buševec igrali su: Ivan Kovačević koji je osvojio 3 boda iz 3 partije i Marijan Rožić 2,5 boda iz 3 partije.

Desetak dana kasnje (4.VII 73.) održan je povodom Dana borca Susret mlađih u Selima gdje su organizirana takmičenja u malom nogometu ,šahu, stolnom tenisu i odbojci.

Najviše su postigli nogometiši koji su prikazali najljepša i najzreliju igru i sigurno osvojili prvo mjesto.

Šahisti su donekle razočarali jer nisu uspjeli osvojiti prvo mjesto, ali su tome pridonjeli i loši uvjeti za igru (galama, rasvjeta, nepregledne ploče i figure) a prije svega s takmičenjem u 1,00 sati (kada i mali nogomet) otpočeli su tek oko 17,30 a završili oko 23,00 sati. Uz to je bilo i dosta drugih propusta i u drugim granama takmičenja.

Stolnotenisaci su igrali u 1.kolu, pošto su poraženi od domaćina sa 5:2. U tom takmičenju je bilo isto zbrke pri- likom natjecanja. Nadamo se da će iduci puta domaćin ispaviti grijeske ,kojih je ovaj puta bilo previše.

REZULTATI: - mali nogomet / nastupile je 14 ekipa /

Kvalifikacije: Buševec - Sisačka Odra 3:1

Četvrtfinale: Buševec - Pešćenica 9:1

Polufinale: Buševec - Greda (?) 2:1

Finale: Buševec - Novo Selo 3:0

Za omladinu Buševca nastupili su slijedeći igrači: Darko Založnik, Ivan Kovačević, Stjepan Kovačić, Mladen Rožić I, Vlado Rožić, Ivan Kos, Josip Detelić, Marijan Rožić, Mladen Rožić II, Vlado Katulić, Ivan Đurašin i Branko Vinter.

- šah (nastupilo 5 ekipa)

1. kolo: Buševec - Sela 1:1

2. kolo: Buševec - Dužica 2:0

3. kolo: Buševec - Pračno 2:0

4. kolo: Buševec - Pešćenica 1:1

Prvo mjesto osvojila je Pešćenica sa 7 bodova , a drugo Buševec sa 6 bodova. Za Buševec su igrali: Ivan Robić, koji je osvojio 3 boda iz 4 partije, Marijan Rožić 3 boda iz 3 partije i Ivan Kovačević 0 bodova iz 1 partije.

- stolni tenis

1. kolo: Buševec - Sela 2:5
Za Buševec su igrali: Mladen Rožić, Marijan Črnko, Branko Kovačević i Ivan Kovačević.

Na kraju poželimo omladincima da i dalje postižu ovako lijepo rezultate.

Marijan Rožić

Š A H

Buševec, 7.IV 1973.

II ZAGREBAČKA LIGA

Na momčadskom prvenstvu II lige Zagreba koje je igrano od 29. X 72. do 4. II 73. nastupili su i igrači SS "Polet" Buševec. Evo rezultata koje su postigli:

1.	kolo	-29.X:	POLET /Zabok/	- POLET /Buševec/	3 : 5
2.	kolo	- 5.XI:	POLET /B/	- KLOŠTAR /K. Ivanić/	4,5:1,5
3.	kolo	-12.XI:	M. OREŠKOVIĆ /Zgb/	- POLET / B /	3,5:2,5
4.	kolo	-19.XI:	POLET /B/	- ZANATLJINA /Zgb/	1 : 1
6.	kolo	-10.XII:	POLET /B/	- I N A /Sisak/	0 : 6
7.	kolo	-17.XII:	JASKA /Jastr./	- POLET /B/	2,5:3,5
8.	kolo	-24.XII:	POLET /B/	- VRAPČE CENTAR /Zgb/	3: 3
9.	kolo	- 7. I :	GIMNAZIJALAC /križ/	- POLET /B/	3 : 3
10.	kolo	-14. I :	POLET /B/	- ADY ENDRE /Zgb/	6: 0
11.	kolo	-21. I :	BOLNICA VRAPČE /Zgb/	- POLET /B/	0: 6
12.	kolo	-28. I :	IVANIĆ /Ivanićgrad/	- POLET /B/	3,5:2,5
13.	kolo	- 4.II :	POLET /B/	- P I K /Vrbovec/	2,5:3,5

Konačna tabela prvenstva je slijedeća:

1.	I N A	Sisak	58	bodova
2.	ZANATLJISKI	Zagreb	53,5	"
3.	P I K	Vrbovec	51	"
4.	GIMNAZIJALAC	Križ	45	"
5.	VRAPČE CENTAR	Zagreb	43	"
6.	IVANIĆ	Ivanićgrad	39	"
7.	POLET	BUŠEVEC	37,5	"
8.	JASKA	Jastrebarsko	30,5	"
9.	KLOŠTAR	Kl. Ivanić	23,5	"
10.	BOLNICA VRAPČE	Zagreb	23	"
11-12.	M. OREŠKOVIĆ	Zagreb	22,5	"
11-12.	POLET	Zabok	22,5	"
13.	ADY ENDRE	Zagreb	19	"

Za ekipu "Poleta" su igrali:

1.	Janko Sever	6	bodova iz 9 partija
2.	Ivan Kovačević	5,5	/ 9 /
3.	Juraj Gregorec	5	/ 9 /
4.	Marijan Rožić	5	/ 11 /
5.	Ivan Robić	4,5	/ 7 /
6.	Zlatko Rožić	4,5	/ 12 /
7.	Drago Katulić	4	/ 5 /
8.	Aleksandar Žmurić	1,5	/ 2 /
9.	Josip Kovačević	1	/ 4 /
10.	Duro Kljaić	0,5	/ 2 /

Igrači "Poleta" osvojili su 37,5 , a izgubili 34,5 boda / u postocima 52,1 % što se u ovako jakoj konkurenciji može smatrati uspjehom.

JUBILARNI STOTINASTUP BUŠEVČANA

U nedelju 11. III 1973. odigrali su šahisti Buševca stoti meč / ŠS "POLET" je registrirana kod ŠSJ od 1962. g./ sa novoformiranim Šah. klubom "Peščenica" iz Pešćenice. Prije nastupa gostima je predata i prigodna plaketa, a upriličena je i skromna proslava.

Rezultat meča:

ŠS "POLET" BUŠEVEC - ŠK "PEŠČENICA" 8,5:1,5

1.	I. Kovačević	- Petrov	1 : 0
2.	M. Rožić	- Rici	1 : 0
3.	D. Katulić	- Bajc	1 : 0
4.	J. Sever	- Lovreković S.	1 : 0
5.	Z. Rožić	- Pačić	1 : 0
6.	J. Gregorec	- Lovreković F.	0,5 : 0,5
7.	M. Detelić	- Celjak	0 : 1
8.	I. Robić	- Šobota	1 : 0
9.	M. Lučić	- Šetek	1 : 0
10.	J. Kovačević	- Balta	1 : 0

Sudac je bio Željko Kovačević

VIJESTI IZ ŠAHA

U takmičenju u čast Dana općine koje je održano od 15. V - 8. VI šahovska ekipa "Polet" iz Buševca osvojila je prvo mjesto i prelazni pokal koji dodjeljuje Skupština općine Vel. Gorica.

U konkurenciji šahista nastupilo je 12 ekipa.

Rezultati:

Kvalifikacije: "Polet" - "Auto Union" Vel. Gorica 4:0
Četvrtfinale: "Beton" Vel. Gorica - "Polet" 0:4
Polufinale: "Lomnica" - "Polet" 1:3

Finale: 4. VI 1973. Velika Gorica

ŠS "Polet" Buševac - Garnizon Pleso 3 : 1
1. Ivan Kovačević - Spasić V. 1 : 0
2. Marijan Rožić - Pantelić M. 0,5 : 0,5
3. Drago Katulić - Krivokapić S. 0,5 : 0,5
4. Zlatko Rožić - Marić V. 1 : 0

Ovo je bio ujedno i oproštajni nastup za Dragu Katulića koji je odmah nakon meča oputovao za Sember na osluženje vojnog roka.

Na prvenstvu Seoskih sportskih igara koje je ove godine igrano od 17. II - 15. IV 1973. Buševac je imao dvije ekipe u takmičenju od kojih je druga nastupila izvan konkurencije. Rezultati su odlični, jer su obje ekipе premoćno osvojile prva dva mesta.

Rezultati po kolima:

I kolo Strmec - Buševac I 0:4
Rakarje - Buševac II 0:4
II kolo Buševac I - Rakarje 4:0
Kurilovec - Buševac II 0:4

ŠS "Polet"

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

III kolo

Buševec II - Buševec I 1 : 3

{ 1. I. Kovačević - D. Katulić 1 : 0 }
{ 2. Ž. Kovačević - Z. Rožić 0 : 1 }
{ 3. M. Lučić - J. Gregorec 0 : 1 }
{ 4. M. Detelić - I. Robić 0 : 1 }

IV kolo

Kurilovec - Buševec I 0:4

Mraclin - Buševec II 1:3

V kolo

Buševec I - Mraclin 3:1

Buševec II - Lomnica 2:2

VI kolo

Lomnica - Buševec I 0:4

Novo Čiće - Buševec II 2:2

VII kolo

Buševec I - Novo Čiće 4:0

Buševec II - Lukovac 4:0

VIII kolo

Lukovac - Buševec I 2:2

Pleso - Buševec II 0:4

IX kolo

Buševec I - Pleso 3,5 + 0,5

Buševec II - Strmec 4 : 0

Za prvu ekipu Buševca nastupili su slijedeći igrači
(donosimo i njihove rezultate) :

Marijan Rožić	8 bodova	{ 8 partija }
Juraj Gregorec	6 "	{ 6 "
Ivan Robić	5,5 "	{ 7 "
Drago Katulić	5 "	{ 6 "
Zlatko Rožić	4 "	{ 5 "
Marijan Tomašić	3 "	{ 4 "

Za drugu ekipu Buševca:

Ivan Kovačević	8 bodova	{ 8 partija }
Marijan Detelić	7 "	{ 9 "
Željko Kovačević	6 "	{ 8 "
Josip Kovačević	4 "	{ 5 "
Jakob Robić	3 "	{ 4 "
Marijan Lučić	0 "	{ 2 "

Izvještaj napisao: Marijan Rožić

SUSRET MLADIH U BUŠEVČU 12. VIII og.

Na susretu mladih u Buševcu sudjelovalo je 7 ekipa
i to iz: Vel. Gorice, Male Bune, Turopolja, Ogulinca,
Sela, Vukovine i Buševca.

Takmičenja su se odvijala u slijedećim sport-
skim disciplinama: mali nogomet, košarka, rukomet, i
šah.

I mjesto u malom nogometu osvojila je ekipa
iz Vel. Gorice.

Druge mjesto pripalo je ekipi iz Male Bune.

I mjesto u košarci osvojila je ekipa iz Vel. Gorice
Druge mjesto pripalo je ekipi iz Vukovine.

I mjesto u rukometu osvojila je ekipa iz Vel. Gorice.
Druge mjesto osvojila je ekipa Buševca.

I mjesto u šahu osvojila je ekipa Buševca.
Druge mjesto pripalo je ekipi iz Vel. Gorice.

Najuspješnja ekipa na takmičenju bila je iz Vel. Gorice sa tri osvojena pokala. (Tri prva mesta, i jedno drugo mjesto).

Naša Buševačka ekipa osvojila je samo prvo mjesto u šahu i time zadržala stari renome. Dok je u rukometu osvojila drugo mjesto. Naši rezultati mogli su biti daleko bolji da je bilo malo više požrtvovnosti naših igrača. Usprkos svih nedostataka ovaj susret mlađih dobro je došao i tim putem treba nastaviti.

Poslije natjecaja održana je zabava u vatrogasnog domu na kojoj su podijeljeni pokali. Pokale je predao predsjednik Aktivne Saveza Omladine Ivica Tomašić.

Željko Koračević

NOGOMETNO PRVENSTVO 1972/73. GODINE

Zagrebački nogometni savez

I C - razred u natjecanju

NK "Polet" plasirao se na prvenstvenoj tablici na sedmo mjesto. Iako je plasman I momčadi bio dosta slab u sezoni 1972/73, u pogledu mjesata na tablici, ove godine propusta neće biti. Anđažiran je i trener prve momčadi. Počelo se je sa treninzima koji se održavaju svake srijede i petkom. Prije jesenjeg djela prvenstva odigravaju se i prijateljske utakmice, koje će nam ujedno poslužiti da se momčad što bolje uigra.

Ovogodišnje prvenstvo počinje 2. IX. (1973.), a prvi protivnik NK "Polet" je momčad NK "Borca" iz Vukovine.

U takmičarskoj sezoni 1972/73. nije nastupila juniorska momčad, dok je u ovoj godini prijavljena mlada ekipa.

Liga veterana

Naši veterani na žalost nisu se baš proslavili. U prošlom prvenstvu zauzeli su treće mjesto ali sa zadnje strane. Tko je kriv za ovako slab plasman?

Nadajmo se da će nam iduće nogometno prvenstvo donjeti više užitka, zadovoljstva i sportske sreće.

I "C" RAZRED NAKON PRVENSTVA SEZONA 1972/73.

1. BUDUĆNOST /Dražice/	18	12	2	4	60:33	26
2. MLADOST /Rakitovec/	18	9	4	5	38:36	22
3. PARTIZAN /Lukavac/	18	10	3	5	58:51	21 -2
4. PROLETER /Trnopolje/	18	9	1	8	43:48	19
5. PARTIJED /Gradić/	18	6	5	7	34:39	16
6. BORAC /Vukovina/	18	6	4	8	38:41	16
7. POLET /Jašovec/	18	7	2	9	43:47	16
8. UDARNIK /Kurišvec/	18	6	4	8	41:38	14 -2
9. BRATSTVO /Hrasće/	18	4	6	8	27:40	14
10. JEDINSTVO /Male Mlaka/	18	4	3	11	29:58	11

Branko Robić

U S P O M E N

NAŠIM DRAGIM POKOJNICIMA

NIKOLA (FRANJE) ČRNKO

rođ. 5. XII 1928. - umro 1. I 1973.

3

SLAVA (STJEPANA) KOVAČEVIĆ

rođ. KATULIĆ

rođ. 13. IX 1913. - umrla 21. III 1973.

JANA (IVANA) KOS

rođ. ROBIĆ

rođ. 22. VII 1906. - umrla 19. VI 1973.

Naše selo izgubilo je tri draga mještana i člana OSS-e, a njihova djeca, braća i ostala familija, svoje najdraže.

Nestali su zauvijek, ostale su samo drage uspomene.
Sve riječi, sva tuga i bol, tu nemogu ništa pomoći.

Svečano i tužno otpratili smo ih na vječni počinak u Vukovinu.
Posmrtno slovo, nad otvorenim grobovima, održao je u ime OSS-e predsjednik Stjepan Robić, dipl. ecc.

Za posljednji pozdrav ostale su samo divne riječi,
plač, suze i mnogobrojni vijenci.

LAKA IM BILA ZEMLJICA !

